

som vi hver især går med, og som vi hver især mener kan føre i den retning, hvor vi skal ende.

ISO-certificeringen har været nævnt, og om den vil jeg gerne sige, at ISO i sin nuværende certificeringsproces i forhold til OXML, jo ikke er færdig med at specificere betingelserne for OXML. Derfor vil jeg gerne advare imod, at man så ukritisk på et så tidligt tidspunkt lægger den certificering til grund, for vi kender ganske enkelt ikke specifikationerne for certificeringen endnu. Jeg synes, man skal være lidt mere afventende og netop afvente den vurdering, som tredjepart kommer med – særlig i forhold til analysen af interoperabiliteten mellem de to standarder og af det, man ville kalde kollaborationssoftwaren, altså softwareprodukter, der taler sammen på forskellige niveauer, f.eks. pc-styresystemer, der taler med serverstyresystemer osv. Man må sikre via den ekspertise, som vi nedsætter både på det forvaltningsmæssige, det tekniske og det konkurrencemæssige område, at der er fuld interoperabilitet mellem de produkter og de standarder. Det er helt afgørende for os. Det er helt afgørende, når det gælder forskellige fagsystemer, sagsstyring, fakturering, intelligente dokumenter, materiale til hjemmesider, portaler, osv. På alle disse områder må vi have en garanti for, at der er fuld interoperabilitet, for ellers når vi netop ikke det mål, som vi altså alle er enige om, nemlig at have den optimale konkurrencesituation.

Jeg synes, at vi har fået vendt alle de ting på en positiv måde, og at vi har fået nogle positive svar fra ministeren, så vi nu er tilbage på sporet. Jeg er sikker på, at vi også i fællesskab kommer i mål.

Kl. 11:17

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Tak til ordføreren for forslagsstillerne. Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingerne sluttet.

Afstemningen om det fremsatte forslag til vedtagelse vil som nævnt først finde sted på tirsdag, den 29. april 2008.

Kl. 11:17

Meddelelser fra formanden

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Efter anmodning fra kirkeministeren og i forståelse med ordførerne for beslutningsforslag nr.

B 94 udsættes mødet nu til kl. 12.00, hvor det genoptages med punkt 3 på dagsordenen.

Mødet er udsat. (Kl. 11.18).

Anden næstformand (Søren Espersen):
Mødet er genoptaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

3) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 94: Forslag til folketingsbeslutning om adskillelse af kirke og stat.

Af Johanne Schmidt-Nielsen (EL) m.fl.
(Fremsættelse 08.04.2008).

Kl. 12:00

Forhandling

Anden næstformand (Søren Espersen):
Forhandlingen er åbnet. Kirkeministeren.

Kl. 12:00

Kirkeministeren (Birthe Rønn Hornbech):

Dette private beslutningsforslag drejer sig som nævnt om adskillelse af kirke og stat. Det er jo en diskussion, som vedvarende er i den offentlige debat, og det er også en diskussion, som har været fremført flere gange i Folketinget. Det forslag, som vi står med formuleringen af i dag, er formuleret af Enhedslisten.

Det er jo klart, at der går nogle grundlæggende holdningsforskelle ned gennem flere af partierne. Regeringen har jo gang på gang givet udtryk for, at vi er af den opfattelse, at den folkekirkelige ordening, vi har, er sikret ved grundlovens § 4. Det er der ikke nogen planer om at ændre ved i regeringen, og derfor afviser vi forslaget.

En adskillelse af kirke og stat, ja, der bruger man jo som oftest begrundelsen, at staten ikke skal have noget med kirken at gøre og kirken ikke skal have noget med staten at gøre. Hvis man har læst kirkehistorie og historie i det hele taget og også set på verden omkring os i dag, ved man, at den bedste måde, man sikrer en skelnen mellem lov og evangelium på, den bedste måde, man sikrer en skelnen mellem religion og politik på, præcis er ved at have den folkekirkelige ordening, vi har i dag.

Vi har en folkekirkelig ordening med en stærk folkekirke, som ikke skal konkurrere som i nogle

lande med andre kirkesamfund om den politiske magt. Til gengæld kan de små kirkesamfund køre i fuld frihed. Der er ikke nogen lovgivning for dem, kun folkekirken skal rette sig efter lovgivningen. Hvis man tror, at man kan indføre en religionsfri stat, hvis man tror, at man i højere grad kan skille religion og politik ved at skille stat og kirke, så tager man aldeles fejl. Man opnår det modsatte. Man vil opnå, at alle mulige kirkesamfund render til Folketinget for at få politisk indflydelse, og derved vil religionen blive politiseret, og staten vil blive en religionsinstans. Der er for mig ingen tvivl om, at opretholdelsen af den åndsfrihed, som vi har tradition for i Danmark, varetages bedst ved den ordning, vi har i dag.

Der er så nævnt nogle enkelte punkter, jeg kort skal gennemgå.

Man vil afskaffe kirkeskatten. Det må være, fordi man ikke ved, hvad det er. Kirkeskatten er jo et medlemsbidrag, og medlemmerne har selv meldt sig ind i folkekirken, eller deres forældre har gjort det, og det er selvfølgelig helt frivilligt i Danmark, om man vil melde sig ind i en forening og betale, hvad det koster. Så det er da et underligt samfund, hvor det skulle afskaffes, hvor det ikke skulle være tilladt at være medlem af en folkekirke ad frivillighedens vej.

Så vil man erstatte faget kristendomskundskab med et fag om livsanskuelse i folkeskolen. Nu skal jeg for det første sige, at det så ikke er mit område, det er undervisningsministerens område, men jeg kan forsikre, at regeringen ikke har nogen planer om at ændre det. Undervisningsministeren har meddelt mig, at det har han ingen planer om, og jeg kunne da også få en fornemmelse af, at lige den del af forslaget vidner om en fuldstændig ahistorisk indstilling til tilværelsen og en uvidenhed om, at den kristne tro, den evangelisk-lutherske tro, er forudsætningen for den frihed og det demokrati, vi har i Danmark i dag. Så det må også afvises.

Så er der et punkt om at lægge konfirmationsforberedelsen uden for skoletiden. Det hører også under undervisningsministeren, men vi har ikke nogen planer om at ændre ved de gældende tilstande, som jo også i meget høj grad forhåbentlig bygger på et godt samarbejde mellem kirke og skole rundt om i landet.

Enhedslisten ønsker så at få afskaffet blasphemiparagraffen i straffeloven. Det er jo en sag, der henhører under justitsministeren, men det er en sag, vi flere gange har drøftet her i Folketin-

get, og justitsministeren har afvist at ændre blasfemibestemmelsen. Det er jo, som jeg håber forslagsstillerne er bekendt med, en bestemmelse, der meget sjældent anvendes og ikke har været anvendt i mands minde, og det er også meningen med den. Den skal selvfølgelig ikke forhindre en fri religiøs debat, men skal alene forhindre noget, der ligner overgreb, og den dom, man kan se fra 1939, nærmer sig da også en dom for antisemitisme.

Forslagsstillerne vil så afskaffe statsanerkendelsen af trossamfund i Danmark. Også her må jeg sige, at man godt kunne få en fornemmelse af, at det bygger på uvidenhed. Statsanerkendelse af trossamfund er der for det første ikke noget, der hedder eller er. Der er ikke tale om, at staten nogen sinde anerkender indholdet af nogens tro. Der er tale om, at vi har religionsfrihed i Danmark. Vi har oven i købet foreningsfrihed. I religionsfrihedsbestemmelsen er det omhyggeligt anført, at det netop er religiøse sammenslutninger, også fordi mange konfessioner jo altså har den opfattelse, at man udøver troen i fællesskab. Enhver kan derfor danne et trossamfund uden nogen tilladelse nogen steder fra.

Så er det trossamfund, der ønsker en godkendelse med henblik på senere at få en vielsesbeføjelse og måske skattefradrag, og der er det jo rigtigt, at der kan man få en særlig godkendelse, og den godkendelse gives af justitsministeren efter indstilling fra et uafhængigt nævn, men det er jo altså netop for at sikre, at hvis de pågældende skal have en offentlig myndighedsbeføjelse, som de får som vielsesmyndighed, skal vi være sikre på, at der netop er tale om et trossamfund med en vis organisation, før den tilladelse kan gives. Det finder vi er en ganske fin ordning, som altså ikke forhindrer, at trossamfund i øvrigt samler sig uden godkendelse.

Endelig er der så forslaget om at gennemføre registrering af fødsler, dødsfald, vielser og navne. Det kan regeringen heller ikke støtte, og det vil jeg komme tilbage til, når vi diskuterer det næste beslutningsforslag.

Men alt i alt må vi sige, at vi ikke kan støtte dette forslag, og vi er både af politiske, religiøse og historiske grunde på alle måder imod at foretage den grundlovsændring, som der jo altså lægges op til ved at adskille kirke og stat. Tværtimod mener vi, at det meget vigtigt at bevare folkekirken, for at der netop kan skelnes mellem politik og religion.

Kl. 12:07

Anden næstformand (Søren Espersen):

Der er nogle korte bemærkninger. Den første er fra fru Line Barfod.

Kl. 12:08

Line Barfod (EL):

Det undrer mig lidt, at kirkeministeren henviser til, hvor vigtig åndsfriheden er, og hvor vigtigt det er at kende sin historie osv. Det er jeg jo selvfølgelig fuldstændig enig i. Netop derfor mener jeg, at det er vigtigt at sikre, at der ikke er nogen religioner, der skal stå over andre, og at det ikke er religion, der bliver anerkendt af staten og skal gennemsyre noget af det politiske.

I forhold til det historiske kan man vel sige, at asatroen på mange måder også har meget stor betydning for vores historie. En af de grundlæggende ting, vi siger i vores demokrati, er jo »Frihed for Loke såvel som for Thor«, hvilket jo er en henvisning til asatroen.

Mener ministeren ikke, at der ligger en forskelsbehandling i, at der er nogle trossamfund, for hvilke man siger, at der kan være tale om noget religiøst, så dem anerkender man, mens der kan være andre grupper, der har en livsanskuelse, som for dem er lige så væsentlig, men som altså ikke har en eller anden statsanerkendelse, og at det derfor vil være godt, hvis vi helt opgiver den her statsanerkendelse af religioner?

Kl. 12:09

Anden næstformand (Søren Espersen):

Kirkeministeren.

Kl. 12:09

Kirkeministeren (Birthe Rønn Hornbech):

Nej, det mener vi ikke. Det danske folk har været kristent i 1.000 år, og asatroen ligger altså mere end 1.000 år tilbage, og Grundtvigs sang er bestemt ikke udtryk for en asatro. Det er rigtigt, at han i perioder havde en asarus, og at han brugte billederne fra Nordens mytologi og var meget optaget af det, men det var nu kristendommen, det hele byggede på.

Det billede med Loke og Thor i den sang betyder, at der skal være lighed for mennesker, for Loke som for Thor. Det er der jo også, for den danske folkekirke er et ganske frivilligt foretagende, enhver kan melde sig ud. Det var præcis også Grundtvigs pointe, da han omsider i en høj alder erklærede sig som tilhænger af folkekirken, nemlig at det var frivilligt, og at enhver kunne melde sig ud.

Kl. 12:09

Anden næstformand (Søren Espersen):

Fru Line Barfod.

Kl. 12:10

Line Barfod (EL):

Jeg er helt med på, at man kan melde sig ud af folkekirken og slippe for kirkeskatten, og så glemmer vi søfolkene, der, hvis de vil betale til kirken, er nødt til at melde sig ud af den. Men det er så en anden lille detalje.

Mener ministeren ikke, at det er et problem, at det er staten, der står for at opkræve medlemsbidraget til denne frivillige forening? Vi har ikke andre frivillige foreninger, som man kan få staten til at opkræve sit medlemsbidrag til. Hvis partiet Venstre nu syntes, at det var mere praktisk, at staten stod for at opkræve medlemsbidraget til partiet, så kan man jo ikke gå til staten og spørge, om ikke man kan få det skrevet på skattebilletten. Der ligger da en forskelsbehandling i, at nogle kan få det skrevet på, ligesom der ligger en forskelsbehandling i, at der er nogle religioner, som kan få en statsanerkendelse og særlige privilegier, i stedet for at vi siger: Religion for sig og offentlige myndigheder for sig, det skal ikke være blandet sammen.

Kl. 12:10

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ministeren.

Kl. 12:11

Kirkeministeren (Birthe Rønn Hornbech):

Man kan da sagtens afskaffe trossamfundenes mulighed for vielsesbeføjelser, hvis det er det, fru Line Barfod er inde på. Men jeg vil bare sige, at det ikke er noget, regeringen kan stemme for – absolut ikke. Vi synes, den ordning, vi har, er helt fin.

Med hensyn til opkrævningen af medlemsbidraget for folkekirken har jeg jo i årevis – før jeg blev minister – sagt, at vi meget gerne vil prøve at finde en ordning for andre trossamfund, hvis de er interesseret i at få opkrævet deres medlemsbidrag. Det er vi faktisk i færd med se på, så enhver kan koble sig på den ordning, som jeg håber snart er praktisk mulig.

Kl. 12:11

Anden næstformand (Søren Espersen):

En kort bemærkning fra hr. Martin Henriksen.

Kl. 12:11

Martin Henriksen (DF):

Jeg synes, at det er helt fint, at regeringen afviser det her forslag, som jo også er noget tåbeligt noget. Men jeg kunne godt tænke mig at spørge ind til det meget fornuftige, som ministeren sagde om kristendomsundervisning i folkeskolen. Her har regeringen jo den udmærkede holdning, at vi selvfølgelig stadig væk skal have den.

Jeg kunne godt tænke mig at høre ministerens holdning til, at man gjorde kristendomsundervisningen obligatorisk taget i betragtning, at det ikke er et forkyndende fag, og taget i betragtning, at man så at sige så kan sørge for, at alle fag i folkeskolen som udgangspunkt er ligestillet. For i dag kan man fravælge kristendoms-kundskab, men man kan ikke fravælge dansk, historie eller matematik. Der ville jeg høre, om ministeren synes, at det kunne være en fornuftig idé at gøre faget obligatorisk og dermed gå i den modsatte retning af det, som Enhedslisten foreslår her.

Kl. 12:12

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ministeren.

Kl. 12:12

Kirkeministeren (Birthe Rønn Hornbech):
Jeg må sige, at det er et område, der ikke henhører under mit ministerium. Vi har ikke fundet det rimeligt, at sådan et beslutningsforslag ligefrem skulle befolkes af tre ministre på minister-sæderne, men jeg kan bare hilse og sige fra undervisningsministeren, der har udstyret mig med et stykke papir, at der ikke er noget i det her forslag, som der nu tages stilling til i dag, som han kan støtte. Er der andre ting, må jeg henvise hr. Martin Henriksen til at stille skriftlige spørgsmål til undervisningsministeren, hvorunder det hører.

Kl. 12:13

Anden næstformand (Søren Espersen):
Hr. Martin Henriksen.

Kl. 12:13

Martin Henriksen (DF):
Jeg vil meget gerne stille skriftlige spørgsmål til undervisningsministeren, men det kunne være interessant at få kirkeministerens holdning til det her, også fordi jeg ved, at der jo er folk i regeringen, som mener, at kristendomsundervisningen skal gøres obligatorisk. Det er bl.a. Det Konservative Folkeparti, som på det her område har en meget fornuftig indgangsvinkel til det. Det synes vi også i Dansk Folkeparti det skal gøres.

Så kunne ministeren ikke sådan give udtryk for, om ministeren mener, at det ville være en god idé at gøre faget obligatorisk, sådan at vi sikrer, at alle, der går i folkeskolen, får kendskab til det her område? Ministeren er jo kendt for at have sine personlige holdninger, så det her ville jo være et udmærket sted at give udtryk for en sådan, specielt hvis det er en fornuftig en af slagsen.

Kl. 12:13

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ministeren.

Kl. 12:13

Kirkeministeren (Birthe Rønn Hornbech):
Jo, ministeren har bestemt også sine personlige holdninger, som bliver luftet på de rigtige steder. Men i den her situation står jeg jo og taler på regeringens vegne, og det, jeg kan sige, er, at så længe regeringen ikke i regeringsgrundlag eller andre steder eller ved lovændringer har tilkendegivet en ændring på dette område, ligger det ikke for.

Det er jo sådan, at regeringens initiativer, og også hvad ministre siger i pressen, meget gerne skulle være clearet efter regeringsforhandlinger.

Kl. 12:14

Anden næstformand (Søren Espersen):

Så er der en kort bemærkning fra hr. Naser Khader.

Kl. 12:14

Naser Khader (NY):

Jeg hørte ministeren sige, at den kristne tro har været forudsætningen for den frihed og det demokrati, vi har i Danmark. Jeg håber, at jeg hørte rigtigt. Hvis det, der blev sagt, er rigtigt, synes jeg, at det er interessant. Vil det så sige, at hvis Danmark aldrig var blevet kristent, ville vi ikke have haft det demokrati og den frihed, vi har i dag?

Kl. 12:14

Anden næstformand (Søren Espersen):
Kirkeministeren.

Kl. 12:15

Kirkeministeren (Birthe Rønn Hornbech):
Det, som man kan konstatere i Danmark, hvis man læser historien, er, at der er nøje sammenhæng mellem kristendommens udvikling – ikke mindst siden reformationen og 1849 – og de grundtvigske traditioner. Her kan vi se en sammenhæng. Vi kan også se, at det kirkelige demokrati og det politiske demokrati har fulgtes ad. Vi kan også, hvis vi skuer ud over verden, konstatere, at de frieste lande i verden er de nordiske protestantiske lande. Dermed har jeg slet ikke sagt noget om andre lande. Der er bare sagt noget om, hvordan det er her.

Kl. 12:15

Anden næstformand (Søren Espersen):

Hr. Naser Khader for endnu en kort bemærkning.

Kl. 12:15

Naser Khader (NY):

Jeg synes, at det er interessant, for det er et spørgsmål om, hvorvidt man kan sætte lighedstegn mellem kristendom og demokrati. Det mener jeg ikke man kan. Så mit spørgsmål handlede om, hvis Danmark aldrig var blevet kristent, men var forblevet et land, hvor asetronen var den dominerende, hvorvidt vi så havde haft det demokrati, vi har i dag.

Kl. 12:15

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ministeren.

Kl. 12:16

Kirkeministeren (Birthe Rønn Hornbech):

Som jeg lige har sagt, har jeg udtalt mig om det, som jeg mener er historiske kendsgerninger, og det er også en kendsgerning, at de protestantiske lande er de frieste i verden, og at de nordiske er de allerfrieste. Jeg har stadig væk ikke udtalt mig om andre lande, jeg foretager ikke den slags spekulationer, som hr. Naser Khader lægger op til.

Kl. 12:16

Anden næstformand (Søren Espersen):

Der er en kort bemærkning fra hr. Søren Krarup.

Kl. 12:16

Søren Krarup (DF):

Jeg vil gerne stille ministeren et spørgsmål på baggrund af en dyb forbløffelse hos mig selv. Vi har læst denne tekst, og vi har nu hørt Enhedslistens ordfører begrunde den i nogle spørgsmål, og vi kender jo herinde i salen Enhedslistens ordfører som et velbegavet og vidende og dannet menneske. Så møder man her en uvidenhed og en sådan fuldstændig mangel på forståelse af, hvad emnet, som er grundlag for behandlingen her, består af.

Kan kirkeministeren forklare mig, hvordan det kan gå til, at en velbegavet akademiker, som ellers er vidende og saglig, på det område fuldstændig er som et lille barn, der overhovedet ikke har sat sig ind i noget som helst af det, der er sagen?

Kl. 12:17

Anden næstformand (Søren Espersen):
Kirkeministeren.

Kl. 12:17

Kirkeministeren (Birthe Rønn Hornbech):

Måske ville Grundtvig have konstateret, at her var hverken folkeånden eller Helligånden på færde. Men jeg må sige, at det heller ikke ligger inden for min forståelsesramme at besvare spørgsmålet.

Kl. 12:17

Anden næstformand (Søren Espersen):

Hr. Søren Krarup for endnu en kort bemærkning.

Kl. 12:17

Søren Krarup (DF):

Nu svarede kirkeministeren før på hr. Naser Khaders spørgsmål, og hvis man har både lidt danmarkshistorisk, verdenshistorisk og kirkehistorisk viden, må man jo sige, at uden kristendommens sondring mellem det relative og det absolutte, mellem Guds og kejserens rige, var der ikke det, vi kalder et sekulært område. Så var der ikke noget demokrati i den forstand, at man sondrer nøje mellem det hellige og det verdslige.

Mener ministeren ikke også, at det er en frygtelig svaghed ved vores offentlige debat, at når vi taler om et elementært grundlag for at forstå det land og den historie og den situation, vi står i, er man simpelt hen helt uden viden om forudsætningen for forståelsen? Mener ministeren ikke også, at det faktisk er en grundlæggende skade i den danske debat?

Kl. 12:18

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ministeren.

Kl. 12:18

Kirkeministeren (Birthe Rønn Hornbech):

Jeg kan i hvert fald sige, at jeg er bedrøvet over, at man ofte i debatten og også i forslaget her giver så klart udtryk for, at man slet ikke har forstået, hvad den evangeliske skelnen er, og hvilken betydning den har haft for Danmark. I Tyrkiet og Frankrig har vi jo set, hvordan det går, hvis man mener, at man fuldstændig kan oprettholde skellet mellem religion og politik. Jeg ved, at hr. Søren Krarup ved mere om revolutionen og henrettelserne af præsterne i Frankrig, end jeg gør, men når man tror, at man helt kan skille tingene ad og forvise kirken, har vi jo set, at så kommer der andre ideologier, som bestemt ikke giver plads for frihed, på banen.

Kl. 12:19

Anden næstformand (Søren Espersen):

Hr. Jesper Langballe for en kort bemærkning.

Kl. 12:19

Jesper Langballe (DF):

Det er egentlig næsten det samme spørgsmål, som jeg vil stille på en lidt anden måde.

Jeg må sige, at jeg synes, det er lidt hårdt for en stakkels kirkeminister, når ministeren her i Folketingssalen skal afkræves et bud på en kontrafaktisk historieskrivning. Det er jo noget, som

ædruelige historikere viger tilbage fra, men nu skal kirkeministeren altså præstere et svar på, hvordan Danmark havde set ud i dag, hvis vi aldrig havde fået indført kristendommen, og det synes jeg er lige hårdt nok.

Men i forlængelse af det, hr. Søren Krarup sagde, vil jeg godt spørge kirkeministeren: Kan man dog ikke sige, at det er ganske påfaldende, at de lande, som har demokrati, hvor der er sket økonomiske fremskridt, og hvor der har været en dynamik i samfundet som den, der er hos os, faktisk er de lande, der er kristne – ikke fordi kristendommen skal munde ud i demokrati, men fordi det har været en rent historisk følge af kristendommen? Er ministeren enig med mig i det?

Kl. 12:20

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ministeren.

Kl. 12:20

Kirkeministeren (Birthe Rønn Hornbech):
Jamen det er jeg enig i.

Som jeg også var inde på før, forholder jeg mig til beskrivelsen af udviklingen af demokrati og frihed og udtaler mig dermed ikke om andre lande. Men når hr. Jesper Langballe bruger ordet dynamik, kan jeg selvfølgelig ikke nære mig for at sige, at de store forskelle, som jeg også ser mellem den måde, vi driver teologi på her i Danmark, og den måde, man i hvert fald i nogle muslimske lande driver teologi på, jo netop begrundes den manglende dynamik. Når man ser på den måde, vi her i Danmark fortolker Bibelen på, og på de videnskabsprincipper, vi bruger, er det nogle ganske andre end i den muslimske verden. Det hænger jo fuldstændig sammen, og efter min mening går det tilbage til evangeliet på grund af den skelnen, der netop er her.

Kl. 12:21

Anden næstformand (Søren Espersen):
Hr. Jesper Langballe.

Kl. 12:21

Jesper Langballe (DF):

Jeg takker for svaret og vil så bare afrunde spørgsmålet ved at sige, at det jo er ganske påfaldende, at forskellen mellem det, man tidligere kaldte ilande og ulande, jo simpelt hen er den rent geografiske forskel mellem kristenheden og hedenskab. I den del af Europa, som er kristendommens gamle rum, er det måske også værd at bemærke, at det er det lutherske Nord-europa, som i højere grad end det katolske Syd-europa har haft det gåpåmod, den dynamik og den drift i sig, fordi lutherdommen netop skel-

ner så skarpt mellem åndeligt og verdsligt regimente.

Kl. 12:22

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ministeren.

Kl. 12:22

Kirkeministeren (Birthe Rønn Hornbech):

Som lutheraner føler jeg også selv den skelnen stærkt.

Jeg vil ikke begive mig ind på, hvordan det er i dag, for jeg vil ikke fornærme mine EU-partnere med hensyn til det økonomiske, men jeg vil sige, at når det drejer sig om hele denne dynamik i verden, har vi jo set den samme tilbageholdenhed på grund af underkuelsen i det gamle Sovjet. Det var jo præcis det samme, fordi staten jo gjorde gældende, at den skulle være både det verdslige og det kirkelige regimente. Der var ikke noget frit videnskabssyn og ingen kritisk dialektik osv. osv., så det er ikke bare i den islamiske verden, vi ser det. Det er også i den verden, hvor ideologierne hersker og sætter sig på folkets sjæl.

Kl. 12:23

Anden næstformand (Søren Espersen):
En kort bemærkning fra fru Bente Dahl.

Kl. 12:23

Bente Dahl (RV):

Jeg har et enkelt, måske to spørgsmål om blasfemiparagraffen, som ministeren var inde på med en ganske kort kommentar.

Den radikale holdning er, at blasfemiparagraffen ikke beskytter guder, men mennesker, og jeg vil gerne høre ministerens holdning. Hvis man afskaffer blasfemiparagraffen, mener ministeren så, at der er andre paragraffer i injurielovgivningen, diskriminationslovgivningen og andre lovgivninger, som kan varetage den opgave at beskytte anderledes troende mennesker?

Kl. 12:24

Anden næstformand (Søren Espersen):
Kirkeministeren.

Kl. 12:24

Kirkeministeren (Birthe Rønn Hornbech):

Som jeg nævnte, er det jo justitsministerens område, så jeg vil ikke gå ind i detaljerne. Men jeg vil foreslå, at man i Kirkeudvalget rekvirerer et udmærket svar, som den nuværende justitsminister for nogle år siden gav Retsudvalget på netop et spørgsmål om, hvilke områder straffelovens § 266 beskytter. Angående blasfemibestemelsen har Folketinget fået svar, men svaret til Retsudvalget er et ganske udmærket, pædagogisk svar, så det vil jeg henvise til.

Anden næstformand (Søren Espersen):

Der er ikke flere bemærkninger. Tak til kirkeministeren. Så går vi i gang med ordførerrunden, og den første er Venstres ordfører, hr. Per Bisgaard.

Kl. 12:25

(Ordfører)

Per Bisgaard (V):

Med en enkelt undtagelse er beslutningsforslaget fra Enhedslisten jo lig med det forslag, som blev fremsat for nogle år siden, helt konkret tilbage i 2004. Undtagelsen består i, at man udover at afskaffe kirkeskatten, afskaffe faget kristendomskundskab, forlægge konfirmationsforberedelsen til efter skoletid, afskaffe statsanerkendelse af trossamfund og overføre registreringen af fødsler, dødsfald og vielser til kommunerne også ønsker at afskaffe blasfemibestemelsen i straffeloven.

Jeg vil, skønt jeg i bund og grund er fuldstændig enig med ministeren i hendes begrundelser for ikke at fremme det her beslutningsforslag, alligevel komme med nogle enkelte betragtninger, som forklarer og understøtter Venstres afvisning af forslaget.

Vi er helt overordnet i Venstre indstillet på at bevare den grundlovssikrede særstilling, som folkekirken har. Det er vores opfattelse, at vi har en rummelig folkekirke, som er godt forankret i de lokale sognemenigheder. Folkekirken har et tættere forhold til staten, end andre trossamfund har, og det er for Venstre helt naturligt, som også ministeren sagde, for vores historie bygger gennem mere end tusinde år på kristendommen og kirken.

Det er kun medlemmer af folkekirken, der betaler den såkaldte kirkeskat, og det er vores opfattelse, at det er en god måde at få fastsat og indbetalt folkekirkemedlemmernes økonomiske bidrag på. Som ministeren sagde, vil andre trossamfund sikkert også kunne få sådan en ordening, hvis de måtte ønske det.

Enhedslisten ønsker at afskaffe faget kristendomskundskab for at erstatte det med faget livsanskuelse. Jeg synes, at det er på sin plads at læse op fra formålet med faget kristendomskundskab, hvor der bl.a. står følgende:

»Undervisningen tager sit udgangspunkt i kristendommen, som den fremtræder i historisk og nutidig sammenhæng.«

Og der står:

»Forståelse af kristendommens betydning for værdigrundlaget i vor kulturkreds ...« – og så

kommer det – »Derudover indgår ikke-kristne religioner og livsanskuelser, med henblik på at eleverne får forståelse af andre livsformer og holdninger.«

Der står videre:

»Gennem mødet med de forskellige former for livsspørgsmål og svar, som findes i kristendommen som i andre religioner og livsopfattelser, skal undervisningen give eleverne et grundlag for personlig og ansvarlig stillingtagen og handling over for medmennesket og naturen.«

Hvilke andre lande har en så smuk religiøs dimension indbygget i deres skolelovgivning? Det er fantastisk.

Der er allerede i dag et fantastisk konstruktivt samarbejde mellem kommunens skoleforvaltning, den enkelte skole og præsten vedrørende planlægningen og udførelsen af konfirmationsforberedelsen. Det er en given ting, at man tager alle mulige hensyn til de elever, som af den ene eller anden grund ikke måtte ønske at blive konfirmeret. Så vi ser ingen grund til at ændre på det.

Som ministeren også sagde, er statsanerkendelsen af trossamfund en forvaltningsakt, som kun tager stilling til, om der vitterlig er tale om en sammenslutning af borgere, som har en så klart defineret religiøs lære og ritus og en sådan grad af organisation, at den kan betegnes som et trossamfund. Det er jo kun nødvendigt med en godkendelse, hvis man ønsker at foretage vielser med borgerlig gyldighed eller opnå begunstigelser via skattefradrag.

Meget kort til de to sidste punkter: Vi har i Venstre ingen intentioner om at afskaffe blasfemiparagraffen, ej heller at pålægge kommunerne at gennemføre registreringer af fødsler, dødsfald, vielser og navngivninger. Den nuværende ordening fungerer faktisk rigtig godt, og da det i dag er muligt at kommunikere via elektroniske medier, er der ikke nogen, der nødvendigvis skal henvende sig personligt hos de kirkelige myndigheder. Det er vores vurdering, at de over 80 pct. af den danske befolkning, der er medlem af folkekirken, er ganske godt tilfredse med ordeningen, og meget store protester har der altså ikke været fra de øvrige trossamfund.

Som sagt indledningsvis synes Venstre ikke, at stat og kirke skal adskilles, og vi finder det absolut ikke påtrængende at ændre på de øvrige forhold. Venstre kan ikke støtte forslaget.

Kl. 12:29

Anden næstformand (Søren Espersen):

Der er en kort bemærkning fra fru Line Barfod.

Kl. 12:29

Line Barfod (EL):

Jeg kunne forstå på det sidste, Venstres ordfører sagde her, at når de 80 pct. af befolkningen, der er medlem af folkekirken, synes, at det er helt fint, at folkekirken har en fortrinsstatus og står for registreringer osv., er der ingen grund til at lave noget om. Det synes jeg er en lidt sjov demokratiopfattelse, når det nu ellers har været demokrati, man har argumenteret med og brugt som begrundelse for, at landet ville bryde sammen, hvis kirke og stat blev adskilt. Sådan kan man næsten høre den argumentation, der har været.

Derfor vil jeg gerne høre, om Venstre slet ikke overvejer, at det godt kunne betyde noget for den del af befolkningen, som slet ikke er troende, eller som har andre opfattelser eller andre religioner, at man har en statsanerkendt folkekirke, og at man skal have registreret sine fødsler osv. hos en bestemt religiøs opfattelse.

Kl. 12:30

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ordføreren.

Kl. 12:30

Per Bisgaard (V):

Jeg tror, jeg sagde, at der ikke har været de store protester fra de øvrige trossamfund. Det er da klart, at folkekirken har en særlig status, og det gjorde jeg også opmærksom på, og det synes jeg ikke der er nogen grund til at skjule. Sådan er det for os, vi synes, at den har den særlige status.

Kl. 12:30

Anden næstformand (Søren Espersen):
Fru Line Barfod.

Kl. 12:30

Line Barfod (EL):

Jeg er helt med på, at Venstre synes, at folkekirken har en særlig status. Det var ikke det, jeg spurgte til. Nu stiller hr. Per Bisgaard hele tiden religioner og trossamfund over for hinanden, men der er jo også en del af befolkningen, der slet ikke har nogen religion, som måske slet ikke definerer sig som religiøse. Mener hr. Per Bisgaard ikke, at det faktisk ville være en fordel for demokratiet, hvis man ikke først og fremmest definerede sig selv som religiøs, når man indgår i det politiske rum? Det kan man gøre i sin religiøse sammenhæng, men når man i øvrigt indgår i civilsamfundet, politisk osv., mener hr. Per Bisgaard så ikke, at man definerer sig ud fra sine politiske tilhørsforhold eller alle mulige andre ting, men ikke ud fra sin religion?

Kl. 12:31

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ordføreren.

Kl. 12:31

Per Bisgaard (V):

Jeg vil sige meget kort, at jeg ikke synes, at de to ting udelukker hinanden. Man kan sagtens have sin religion og sin privatsfære, og de to ting behøver ikke nødvendigvis at blive blandet ind. Så jeg ser ikke, at det giver nogen problemer.

Kl. 12:31

Anden næstformand (Søren Espersen):

Så er der en kort bemærkning fra hr. Martin Henriksen.

Kl. 12:31

Martin Henriksen (DF):

Jeg kan ikke lade være med at sige, at det er underligt at høre en diskussion, hvor man sætter demokratiet op imod folkekirken. Altså, jeg ved ikke, hvilke demokratiske principper det skulle stride imod. Jeg synes også, det er underligt, for hvis der nu skulle være nogle, der mener, at det strider imod demokratiske principper, skal man jo huske på, at danskheden var der altså før demokratiet, og den skulle også gerne kunne bestå, mens demokratiet består. Så de to ting kan sagtens gå hånd i hånd.

Det, jeg vil spørge om, vedrører konfirmationsforberedelsen, hvor Venstres ordfører havde nogle meget fornuftige holdninger, synes jeg. Der er jo nogle steder i landet, hvor man også har konfirmationsforberedelse – minikonfirmationsforberedelse – på f.eks. 2. og 3. klassetrin. Jeg ved, der er et ønske nogle steder i folkekirken om, at man udbreder det her til resten af landet, og det synes jeg kunne være en meget fornuftig tanke.

Jeg ved ikke, hvordan man sådan skulle gøre det, for det skal folkekirken i udgangspunktet selv ordne, men har Venstre gjort sig nogen overvejelser om, om det var noget, man på en eller anden måde kunne fremme, så vi fik det her bredere ud, så flere havde muligheden for også i 2. og 3. klasse at få minikonfirmationsforberedelse?

Kl. 12:32

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ordføreren.

Kl. 12:32

Per Bisgaard (V):

Det korte svar til det er jo, at det er vi faktisk enige i er en god ting, men igen vil jeg sige, at vi har en folkeskole, som selv er i stand til at tage vare på den slags ting. Jeg tror faktisk, at der er et

godt samarbejde mellem de forskellige skolevæsenere rundtomkring i landet og folkekirken, så jeg synes, det er noget, man snildt kan overlade til den enkelte menighed at gøre.

Kl. 12:33

Anden næstformand (Søren Espersen):
Hr. Martin Henriksen.

Kl. 12:33

Martin Henriksen (DF):

Det bør også være et godt udgangspunkt, men så vil jeg høre – netop fordi det jo er et samarbejde mellem den lokale kirke og f.eks. kommunalbestyrelsen og skolemyndighederne, der afgør, hvordan man tilrettelægger det – om det er noget, Venstre lokalt, Venstres medlemmer lokalt, vil arbejde for at fremme, og om de vil være positivt indstillede over for, at man i højere grad indgår et sådant samarbejde, sådan at det tilbud, der bliver givet i samre dele af landet, hvor børn netop i 2. og 3. klasse har mulighed for at få en minikonfirmationsforberedelse, bliver bredt ud, så det er et tilbud, der kan gives alle steder i landet.

Kl. 12:33

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ordføreren.

Kl. 12:33

Per Bisgaard (V):

Nu ved spørgeren måske, at jeg også har en anden kasket som kommunalbestyrelsesmedlem, og jeg vil da sige, at i den kommunalbestyrelse, hvor jeg sidder, ser jeg, at det kunne være en mulighed at gøre det. Om det sådan er en generel holdning hos Venstre rundt i Danmark, kan jeg ikke svare på, men jeg så det meget gerne der, hvor jeg er medlem.

Kl. 12:34

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til ordføreren. Så er det ordføreren for Socialdemokraterne, fru Sophie Hæstorp Andersen.

Kl. 12:34

(Ordfører)

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Selv om Socialdemokraterne godt kan se positivt på flere af de forslag, som Enhedslisten kommer med her i dag med sit beslutningsforslag, er der også forslag, som vi ikke kan støtte, og vi kan heller ikke støtte forslaget overordnet set.

Socialdemokraterne er et parti, der har besluttet sig for at arbejde for folkekirken. Derfor opfordrer vi fortsat vores medlemmer af partiet til at deltage i det menighedsrådsarbejde, der

foregår i de danske folkekirker. Men vi har også truffet beslutning om at arbejde for mere lighed mellem de forskellige egentlige trossamfund.

Socialdemokraternes kongres har truffet en beslutning om ikke at adskille stat og kirke. Derimod ønskede partiets delegerede klart, at folkekirken skal bevares som en rummelig kirke med plads til alle og med et demokrati i kraft af medlemsvalgte menighedsråd – et demokrati, som er fastlagt ved lov, hvorfor vi tror, at en fuldstændig adskillelse kan blive til skade for kirkens folkelige demokrati.

Vi er dog enige med forslagsstillerne i, at der er brug for en bred folkelig debat om såvel folkekirkens som øvrige anerkendte trossamfunds forhold – en religionsdebat og ikke kun en folkekirkedebat. Kun på dette grundlag kan der sikres det nødvendige grundlovmæssige fundament for religionsfriheden og religionsligheden i Danmark. Vi vil derfor gerne samarbejde om nye modeller for, hvordan statens bidrag kan sættes sammen, og vi er også åbne over for, om andre trosretninger bør have et tilsvarende tilskud. Vi har således lagt op til, at hvis andre trossamfund vil følge de samme pligter, som folkekirken jo har i dag – der bl.a. består i, at den er landsdækkende og åben både for deltagelse fra udefrakommende i højtideligheder og om sin økonomi; den er demokratisk, så folk både kan melde sig ind og melde sig ud igen og, hvis de måtte ønske dette, bidrage aktivt til medlemskabet – ja, kan andre trossamfund leve op til dette, synes vi måske også, det kunne være en idé at kigge på, om deres medlemskontingent så også skulle have mulighed for at blive opkrævet over skattebilletten. Vi siger med andre ord: Lige retigheder og pligter, også når vi taler om andre trossamfund.

Vi vil også gerne modernisere strukturen omkring folkekirkens virke, så staten ikke bliver så styrende i kirkens liv. Vi tør godt give medlemmerne af folkekirken mulighed for at overtage en større del af magten i forbindelse med økonomi og ledelse. Det er jo trods alt dem, der for 90 pct.s vedkommende betaler for kirken.

Ligeledes tør vi også godt se nærmere på reglerne for fødselsregistrering, navneændring og for, hvorvidt konfirmationsforberedelsen skal foregå uden for normal skoletid, selv om sidstnævnte jo så ikke er noget, der decideret er defineret i lovgivning. Vi har derfor foreslået, at der igangsættes en proces i Folketinget, hvor der tages hul på disse debatter i forhold til en modernisering af folkekirken.

Afslutningsvis vil jeg sige, at for os Socialdemokrater er ytringsfriheden et urokkeligt princip i det danske samfund, som ikke står til diskussion. I et åbent samfund som det danske, hvor forskellige religioner eksisterer side om side, er det en helt naturlig ting, at vi frit kan diskutere og også kritisere hinandens religioner. Men hos Socialdemokraterne mener vi altså ikke, at blasfemiparagraffen forhindrer, at der bliver ført en fri debat. Vi mener ikke, at paragraffen forhindrer kritik af religion som sådan, men den sætter nogle grænser for måden, den kritik kan ytres på. Debatten har i øvrigt været taget her i Folketinget for ganske nylig, så det vil jeg ikke hæfte mig så meget mere ved,

Til sidst vil jeg sige, at jeg med disse ord vil afvise Enhedslistens forslag, men at vi da godt vil være med til at se på, hvordan vi kan sætte et arbejde i gang, hvor de her diskussioner tages mere langsigtet, og hvor vi mere kan få belyst konsekvenserne, og hvad der kunne komme ud af det.

Kl. 12:38

Anden næstformand (Søren Espersen):

Hr. Jesper Langballe for en kort bemærkning.

Kl. 12:38

Jesper Langballe (DF):

Jeg havde nu også ventet, at Socialdemokraterne ville afvise det her fuldstændig forvrølede forslag. Men jeg vil godt spørge fru Sophie Hæstorp Andersen om noget af det, som ordføretalen indeholdt. Det er det med, at man siger, at man vil bevare folkekirken, men man vil ikke adskille stat og kirke, men man vil have indført mere lighed. Det vil sige, at Socialdemokratiet i og for sig bryder med det grundfæstede danske princip om, at vi har trosfrihed, men vi har ikke troslighed, fordi folkekirken har en særstilling ifølge grundloven. Hvis Socialdemokraterne vil have lavet det om, er fru Sophie Hæstorp Andersen givetvis indforstået med, at det kræver en grundlovsændring.

Det, som ligheden skulle udmøntes ved her, var altså det, at andre trossamfund også fik mulighed for, at staten eller det offentlige indkrævede deres medlemskontingenter. Så spørger jeg: Hvorfor skal det så kun gælde religiøse foretagender, hvorfor skal staten ikke indkræve kontingent for håndboldklubber, syklubber og andre klubber?

Kl. 12:39

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ja tak. Så er det ordføreren.

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Jeg har jeg godt før hørt påstanden om, at Socialdemokratiet i virkeligheden vil afskaffe § 4 i grundloven, og at vi sætter staten til at blive helt lige med alle andre. Men det er ikke korrekt. Vi er åbne over for, at man fortsat kan støtte folkekirken som den statskirke og som den religiøse del af vores grundlov, som den er. Vi vil også godt give mulighed for, at man f.eks. vil kunne støtte de mange kirker, men på en anden måde, end vi ser det i dag.

I dag er det jo typisk sådan, at staten giver et tilskud til præstelønninger, og præster bliver så statstjenestemænd. Det kunne måske være interessant at se, om ikke tiden er løbet fra den ordning, og om vi kunne finde andre måder. Er det via bloktilskud, eller er det noget andet, vi helle-re skal gøre, så der blev en større frihed? Det er ikke sådan, at vi ser det som en komplet lighed, men vi vil arbejde hen imod, at andre religioner langt hen ad vejen får samme muligheder, som folkekirken har i dag, hvis de er interesseret i at leve op til de pligter, som folkekirken har i dag, og det er der jo mange der ikke kan. Der er mange trossamfund i dag, man f.eks. ikke kan melde sig ud af.

Kl. 12:41

Anden næstformand (Søren Espersen):

Hr. Jesper Langballe.

Kl. 12:41

Jesper Langballe (DF):

Det drejer sig jo altså stadig væk om at indføre trosfrihed. Nu talte ordføreren ganske vist ikke om total trosfrihed, men skal man have det, kan det jo kun ske ved at fjerne grundlovens § 4, som siger, at den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og understøttes som sådan af staten. Der er ét kirkesamfund, der af historiske grunde har en særstilling – af historiske grunde.

Hvis nu man gennemførte det, som fru Sophie Hæstorp Andersen er inde på, så det blev alle religiøse samfund, der skulle understøttes af staten, bl.a. ved at staten hjalp dem med at opkræve medlemskontingenter, bliver det jo noget mærkeligt abstrakt noget, for det er jo ikke på nogen måde historisk begrundet. Så spørger jeg: Hvorfor så egentlig kun religiøse sammenslutninger, hvorfor ikke f.eks. håndboldklubber?

Kl. 12:42

Anden næstformand (Søren Espersen):

Jeg skal bede hr. Jesper Langballe om at overholde taletiden. Så er det ordføreren.

Kl. 12:42

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Grundloven bør jo sikre folkekirkeens selvstyre, men den bør også sikre religionsligheden, som vi siger, og derfor vil vi gerne diskutere, hvordan den så kan komme til at gøre det. Vi mener, at man godt kan få en større lighed uden at sætte det over styr, at der netop er en historisk årsag til, at vi har den evangelisk-lutherske kirke i Danmark som den statskirke, som er det vigtige for os, og at der er historiske og kulturelle årsager til, at man selvfølgelig også skal kunne kigge på det.

Men vi synes, der er mange andre ting, der bør stå til diskussion på det her område: Hvorfor skal staten være så styrende i folkekirkeens liv i dag, hvorfor kan medlemmerne, som jo netop betaler 90 pct. af midlerne, ikke få en større kontrol med mange af tingene, uden at man af den årsag behøver at gå på kompromis med forkyn-delsesfrihed og andre ting, som jo i dag ligger uden for menighedsrådenes indflydelse?

Kl. 12:43

Anden næstformand (Søren Espersen):

Så er det fru Line Barfod for en kort bemærkning.

Kl. 12:43

Line Barfod (EL):

Jeg forstår ikke helt, hvorfor Socialdemokraterne mener, at religion skal have en særstatus. Hvorfor skal religiøse foreninger have en særstatus i forhold til andre typer foreninger? Selvfølgelig skal der være religionsfrihed, og folk skal have ret til at samle sig i de trossamfund, de nu har lyst til. Men hvorfor skal de have en særstatus i forhold til andre, der danner foreninger? Det kan være skakforeninger, eller det kan være fagforeninger, eller det kan være politiske foreninger eller alle mulige andre foreninger, hvor folk går sammen – litteraturklubber eller andet. Hvorfor skal de religiøse foreninger have en særstatus i forhold til andre typer foreninger?

Kl. 12:44

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ordføreren.

Kl. 12:44

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Det mener jeg sådan set der både er historiske og kulturelle årsager til at de skal. Men jeg vil sige, at der jo i dag er rigtig meget kultur med; mange af de ting, som ordføreren for Enhedslisten nævner, er jo også nogle ting, som er kommet bl.a. på grund af den kristendom, som har været i Danmark i mange, mange år. Jeg tror,

man skal passe meget på med at skelne. Jeg tror ikke, at bare fordi man siger, at staten ikke må være kristen, så tror man samtidig, at alt andet også er fuldstændig holdningsløst i resten af samfundet. Danskerne i dag tror jo, og de tror på rigtig mange ting. 83 pct. af dem har faktisk valgt at bakke op om den danske folkekirke, og det er der forskellige årsager til. Der er både trosmæssige, kulturelle og historiske årsager til det. Det synes jeg man bør anerkende. Jeg kan ikke komme i tanke om nogen håndboldklub, der har så stor opbakning, som den danske folkekirke i virkeligheden har i vores samfund i dag.

Kl. 12:45

Anden næstformand (Søren Espersen):

Fru Line Barfod.

Kl. 12:45

Line Barfod (EL):

Jeg spørger slet ikke om, hvorvidt nogle har opbakning eller ej. Jeg spurgte heller ikke til, hvor mange der troede på forskellige ting. Jeg spørger, hvad der er begrundelsen for, at religiøse foreninger skal have særbehandling i forhold til andre typer foreninger. Så siger fru Sophie Hæstorp Andersen, at det er på grund af historie og kultur. Hvad er det ganske kort i historien og kulturen – jeg er godt klar over, at det ikke er meget med 1 minut til at svare – der gør, at man mener, at religion skal have en særstatus i forhold til andre typer foreninger. Der er også politiske foreninger, der har haft en meget stor betydning. Bl.a. har ordførerens eget parti og hele arbejderbevægelsen haft meget stor betydning for samfundet i dag. Hvorfor skal de så ikke have en særstatus, ligesom regionerne har en særstatus?

Kl. 12:46

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ordføreren.

Kl. 12:46

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Jo, arbejderbevægelsen har haft meget stor indflydelse, men den har trods alt ikke så stor indflydelse, at vores tidsregning går efter arbejderbevægelsens kalender. Vi kører ikke alene efter arbejderbevægelsens helligdage. Vi har ikke en lukkelov, der alene tager hensyn til det. Man kan faktisk næsten også se tilbage på lukkeloven i Danmark og sige: Jamen det var søndagen, vi valgte at holde hellig. Det har vi gjort mange, mange år og også bakket op om politisk. Jeg tror, at der er nogle ting, man bør anerkende har betydet rigtig, rigtig meget igennem vores historie.

Vi er villige til at diskutere, hvordan man f.eks. kan modernisere og gøre kirken mindre afhængig af staten. Vi er interesseret i at spørge: Vi har i dag en stat, som rummer flere forskellige religioner. Hvordan kan de få mere ligeværdige vilkår for at eksistere side om side? Men vi har også en lang række værdier, som går ud over alt det her. Det kan jo f.eks. netop være demokratiet, som vi jo i dag siger er en forpligtelse folkekirken lever op til. Det kunne andre også være med til.

Kl. 12:47

Anden næstformand (Søren Espersen):

Hr. Martin Henriksen for en kort bemærkning.

Kl. 12:47

Martin Henriksen (DF):

Forleden dag havde vi en forespørgselsdebat om integration her i Folketingssalen. Der spurgte jeg så den samme ordfører, fru Sophie Hæstorp Andersen, om, hvad der var for enden af integrationen, og om Socialdemokratiet ikke var enig i, at det, det sådan måtte lede hen imod, var, at når man var færdig med integrationsprocessen, så var det, man blev dansker. Så var det, fru Sophie Hæstorp Andersen sagde: Jeg ved ikke, hvad det vil sige at være dansker.

Så er det, jeg vil spørge fru Sophie Hæstorp Andersen om det, vi står og behandler i dag, og grunden til, at et bredt flertal i Folketinget afviser det her forslag. Afviser vi så sådan set ikke at gå ind og røre ved noget af det, som vi vel alle sammen betragter som værende noget fuldstændig grundlæggende i danskheden? Kan fru Sophie Hæstorp Andersen ikke bekræfte det?

Kl. 12:48

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ordføreren.

Kl. 12:48

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Jeg tror, hr. Martin Henriksen misforstod noget af debatten forleden dag. Jeg sagde ikke, at jeg ikke ved, hvad der er dansk, men jeg sagde, at det at være dansk er mange forskellige ting. Det er et begreb, som både er konkret og abstrakt. Det er noget, der handler om hjertet, det er noget, der handler om noget juridisk, det er noget, der handler om mange ting.

Men jeg er enig i, at ikke bare det kristne, men faktisk det lutherske, protestantismen, alle de her ting er en del af, at vi i dag her i Danmark lever i et velfærdssamfund. Jeg ved så ikke, om jeg kan sige, at det lige er på den baggrund, vi afviser forslaget i dag, sådan som hr. Martin Henriksen lægger op til. Men jeg vil sige ja til, at den

evangelisk-lutherske kirke har spillet en rigtig stor rolle for Danmark med hensyn til den retning, man har udviklet sig i, både kulturelt og trosmæssigt og faktisk også demokratisk. Så ja, den er også en del af det at være dansk, men det er jo ikke endegyldigt på den måde, at man ikke kan tilhøre andre religioner og samtidig være dansk.

Kl. 12:49

Anden næstformand (Søren Espersen):

Hr. Martin Henriksen.

Kl. 12:49

Martin Henriksen (DF):

Der blev sagt mange fornuftige ting, synes jeg, og også nogle ting, som var ufornuftige, men det lader vi nu ligge.

Jeg kunne godt tænke mig at spørge ind til noget, som jeg synes er et paradoks. For på den ene side siger Socialdemokraterne, at de vil fastholde det fællesskab, der er mellem folkekirken og staten, og på den anden side siger de, at der alligevel er nogle bånd, vi skal løse hen ad vejen, at vi skal skabe lighed mellem regionerne osv. Og der er også nogle ting, som ligger i folkekirkeregiet, og som man kan se på om man kan flytte over i et andet regi. Jeg forstod også, at man ville løsrive konfirmationsforberedelsen fra folkeskolen. Jeg ved, at Socialdemokraterne flere steder i kommunerne arbejder på at gennemføre det og også nogle steder har gennemført det med venstrefløjen.

Er det ikke underligt, at man fra Socialdemokraternes side siger, at man vil fastholde den status, folkekirken har, men samtidig så på forskellige måder vil løse de bånd, som der f.eks. er mellem folkeskolen og folkekirken og mellem staten og folkekirken? For så gør man jo netop den ordning, som vi har, åben for angreb fra bl.a. venstrefløjen, som ønsker en løsrivning. Så hvorfor står Socialdemokraterne ikke bare fast på, at den ordning, vi har, egentlig er en fornuftig ordning?

Kl. 12:50

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ordføreren.

Kl. 12:50

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Det er så der, vi er uenige. For netop ved indimellem at kigge fordomsfrit på nogle af de institutioner, man efterhånden har opbygget omkring folkekirken, ved at prøve at modernisere dem, ved at prøve at gøre dem til noget, der også giver mening i folks liv og i den debat, vi nu har i dag, mener vi faktisk, at vi er med til at

udvikle folkekirken og stadig væk gøre den til en folkelig kirke, hvor der er rummelighed og plads til alle. Derimod frygter jeg personligt, at hvis man netop bare fastfryser det billede og de traditioner, der nu har udviklet sig omkring kirken og kirkens praksis og dens højtidelighed og andre ting, så vil man netop risikere, at de mennesker, som ønsker en fuldstændig adskillelse mellem religion og stat og tro osv., vil få vind i sejlene på et tidspunkt. Så jeg tror, det er vigtigere, at man prøver på at modernisere kirkens virke, for at sikre sig, at man også har den i fremtiden.

Kl. 12:51

Anden næstformand (Søren Espersen):

Hr. Søren Krarup for en kort bemærkning.

Kl. 12:51

Søren Krarup (DF):

Jeg har med stor sympati hørt på fru Sophie Hæstorp Andersen, fordi jeg hos hende møder det Socialdemokrati, der netop var en folkelig bevægelse. Det vil sige, at det var en bevægelse, der var præget af solidaritet med dets folk og derfor også med dette folks kirke, sådan som vi også – vi, der har haft vores gang ude i folkekirken – har mødt Socialdemokrater, der har været utrolig loyale over for folkekirken. Det har jo også indebåret et opgør med den totalitarisme, der ellers har været det 20. århundredes dømon.

Jeg husker, at jeg som gymnasiast var til stede i denne sal i november 1956, da H.C. Hansen foretog sit opgør med Aksel Larsen og kommunismen i forbindelse med Ungarnsopstanden. Da var der slet ikke tvivl om, at det netop var en folkelig, solidarisk dansker, der sagde nej til den totalitarisme, der kom til orde i kommunismen.

Det, jeg så vil spørge fru Sophie Hæstorp Andersen om, er, om hun ikke tror eller ikke har øren for, at denne solidaritet netop udspringer af, at der er en kristendom, der sætter en i fællesskab med dem, man hører sammen med som folk, og ikke, at man har ideologiske baggrunde for sine handlinger.

Kl. 12:52

Anden næstformand (Søren Espersen):

Lad os alle sammen forsøge at overholde taletiderne. Jeg synes, det begynder at trække ud hver eneste gang nu.

Ordføreren.

Kl. 12:52

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Hvad angår det sidste spørgsmål, kan det godt være, at jeg bliver hr. Søren Krarup svar skyldig,

men jeg vil sige, at opgøret med totalitarismen og det brud, der skete, jo netop var for at sikre, at der er en frihed for det enkelte menneske til at tro på mange ting, og også, at totalitarisme ikke er vejen frem. Vi havde jo især med Stauning det her berømte citat, hvor han også siger, at vi gerne vil have stiftet fred med de hellige, for ellers er fanden løs. Man kan sige, at siden dengang har vi jo i hvert fald haft det sådan, som jeg også sagde det i min ordførertale, at vi er et parti, der har besluttet sig for at arbejde for folkekirken, vi er et parti, der har besluttet sig for at øve indflydelse de steder, hvor vi mener det er vigtigt at øve indflydelse.

Jeg har selv en mor, der på den baggrund i sin tid blev opfordret til at tage del i et menighedsrådsarbejde og gjorde det i en del år, indtil hun så løb sur i det på grund af præsten. Men det er det, vi mener. For min familie har det altid været vigtigt, at man søger indflydelse de steder, man kan, og vi har sørget for med socialdemokratisk deltagelse også at gøre kirken demokratisk, så almindelige mennesker kunne deltage, og ikke kun dem, der havde taget en akademisk uddannelse inden for teologi.

Kl. 12:54

Anden næstformand (Søren Espersen):

Hr. Søren Krarup.

Kl. 12:54

Søren Krarup (DF):

Der er mange præster, som kan få en til at løbe sur i det. (*Munterhed*).

Vores kirkes lærerfader, Martin Luther, har givet et af sine hovedskrifter titlen: »Et kristent menneskes frihed«. Og det er jo netop, fordi der i kristendommen forkyndes et opgør med enhver forgudelse af det dennesidige, også det kirkelige.

Kan fru Sophie Hæstorp Andersen ikke høre, hvordan netop denne forkyndelse er forudsætningen for den hæderlige, folkelige solidaritet, som Socialdemokratiet har stået for? Kort sagt: Talen om troslighed, at alt er lige meget, strider imod, at der faktisk er en tro, der sætter tingene på plads, nemlig den, der siger: Du skal ikke bilde dig noget ind, men du skal respektere, at du er stillet på lige fod med andre, fordi der er en, der sætter dig i frihed.

Kan fru Sophie Hæstorp Andersen kort sagt ikke høre, at det er kristendommens forkyndelse, der sætter den folkelige frihed, som også Socialdemokratiet har haft respekt for?

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ordføreren.

Kl. 12:55

Kl. 12:57

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Jo, jeg kan godt se det som en af grundpillerne blandt mange, men det kan jo langtfra være den eneste, for Socialdemokratiet i Danmark er jo en del af en stor international bevægelse, der også tæller socialdemokrater i alle andre dele af verden – både i muslimske lande og i katolske lande og alle mulige andre steder. Så når Luther og evangeliet ophøjes til, at man siger, at det er det eneste, det bygger på, og er det, som har været med til at gøre det muligt at have en tankegang omkring socialisme eller socialdemokratisme, må jeg sige, at jeg ikke kan genkende det. For så ville vi i dag være et meget begrænset parti i et begrænset antal lande, og det er jo ikke tilfældet.

Jeg er netop del af en international bevægelse, som nyder opbakning i hele verden og på tværs af de religioner, som staterne har tilhørt.

Kl. 12:55

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Nej, jeg sagde, at man skal være dér, hvor folk er. Men jeg sagde også, at man skal følge med i, hvilken retning den offentlige debat går i. Og på trods af at folkekirken langtfra er til stede alle steder – på alle folks arbejdspladser, i alle skoler og alle mulige andre steder – er der stadig væk 83 pct. af befolkningen, der bakker op. Så jeg kan ikke se noget problem i, at man tager en diskussion om, hvorvidt kirken skal lave sine aktiviteter uafhængigt af folkeskolen – minikonfirmationer foregår jo heller ikke i skoletiden – og jeg kan ikke se, at der ikke skulle være grundlag for at diskutere det her og finde en udgave, som folk kan genkende. Vi prøver netop på at holde folkeskolen mere adskilt fra, hvad folk gør i deres fritid, f.eks. enten religiøst eller sportsligt. Altså, hvad de laver i deres fritid, må så også være en anden ting.

Kl. 12:57

Anden næstformand (Søren Espersen):

Fru Charlotte Dyremose for en kort bemærkning.

Kl. 12:55

Anden næstformand (Søren Espersen):

Fru Charlotte Dyremose.

Kl. 12:57

Charlotte Dyremose (KF):

Nu er jeg utrolig glad for, at Socialdemokraterne er med til at afvise det her forslag, og at vi dermed har et rimelig bredt flertal i Folketinget, der fastholder båndet mellem stat og kirke. Jeg håber så ikke, at noget af det sidste, som fru Sophie Hæstorp Andersen sagde – nemlig at fanden ellers var løs – er årsagen til, at man fastholder det her bånd, og at det kun er for at holde folkekirken i ave; for at det ikke skal gå helt galt.

Men det, jeg ville sige, var, at jeg er meget enig i, at man nogle gange er nødt til at modernisere og være dér, hvor folk er osv. Man kunne måske tale for, at meget af det netop skulle foregå ude i de menighedsråd, som jeg kan forstå at bl.a. ordførerens mor har været med i, og at det ikke nødvendigvis er her i Folketingssalen, vi skal bestemme. Men er det ikke lidt modsigende, at man skal modernisere og være dér, hvor folk er, og så samtidig trække konfirmationsundervisningen væk fra den sammenhæng, som de unge mennesker ellers er i, nemlig typisk i enten den ene eller den anden ende af undervisningen?

Kl. 12:56

Charlotte Dyremose (KF):

Jeg håber, at fru Sophie Hæstorp Andersen trods alt anerkender – uagtet vi har været gode til håndbold, måske særligt på kvindesiden – at kristendommen dog nok har haft større betydning for vores samfundsudvikling end håndbold. Og at der derfor også er en forskel.

Derfor vil jeg så bare spørge, om det ikke er en udmærket ordning, vi har i dag, når man nu skal tilrettelægge tingene ud fra, hvor folk er, og hvor man netop lokalt kan blive enige om, at konfirmationsundervisningen kan foregå i skoletiden eller uden for skoletiden. Nu er det jo sådan set lidt forkert at kalde det *i* skoletiden, for det er jo ikke, fordi man har andre timer på det tidspunkt – det er blot inden for den tidsramme, der ellers kunne have været skemalagt. De, der ikke går til konfirmationsforberedelse, har jo altså fri – der er jo ikke andre, der har dansk i mellemtiden. Men er det ikke en udmærket ordning, når nu man skal være dér, hvor folk er? Er der så nogen grund til at trække sådan et element længere væk fra folk, når der nu er mulighed for at tilrettelægge det lokalt?

Kl. 12:58

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ordføreren.

Kl. 12:56

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ordføreren.

Kl. 12:58

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Vi har heller ikke sagt noget om, at det var noget, der nødvendigvis behøvede at blive lovgivet om her og nu. Men som flere har været inde på, er det til gengæld noget, som indgår i debatten ude i kommunalbestyrelserne og i den diskussion, man har med de lokale præster. Andre steder handler det om at få koordineret tidspunkterne for kirkernes aktiviteter, eller hvad ved jeg. Jeg tror, det er bedst, at man tager de debatter lokalt.

Lige nu har vi nogle folk, der skal kigge på, om konfirmationsforberedelsen skal foregå helt nede i 6. klasse. Måske kunne de også tage en god diskussion om, hvorvidt den skal ligge i eller uden for skoletiden. Det ville da være ret fint at få det på dagsordenen samtidig.

Kl. 12:59

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til ordføreren. Der ikke yderligere bemærkninger. Så er det Dansk Folkepartis ordfører, hr. Jesper Langballe.

Kl. 12:59

(Ordfører)

Jesper Langballe (DF):

Man må jo sige, at Enhedslisten virkelig bidrager til underholdningen med et beslutningsforslag, som er båret af en så tomme tyk uvidenhed, at bemærkningerne er ganske underholdende læsning.

Overskriften til beslutningsforslaget dækker jo ikke indholdet: om adskillelse af kirke og stat. Men det er jo ikke det, som beslutningsforslaget handler om. Det er sådan nogle småjusteringer, hvor de fleste er bygget på misforståelser.

Kirkeskatten skal afskaffes. Det har kirkeministeren allerede nævnt – og det er en fuldstændig besynderlig ting at ville forbyde folkekirken at opkræve et medlemskontingent. For kirkeskatten er jo netop ikke nogen skat, men et medlemskontingent.

Konfirmandundervisningen skal foregå i fritiden og ikke i skoletiden, står der. Jamen den foregår sandelig i fritiden! Skoleeleverne har det antal skoletimer, de skal have, og hvis ikke de vil gå til præst, kan de blive i sengen eller gå ud og spille fodbold. Men som en praktisk hensyntagen til flertallet af børn og forældre har man de fleste steder den lokale ordning, at skoleundervisningen på en bestemt dag i ugen begynder et par timer senere.

Det allermorsomste ved beslutningsforslaget er, at når blasfemiparagraffen i straffeloven be-

skytter, som det hedder, et lovligt bestående religionssamfunds trosalderdomme, tror Enhedslisten, at lovligt bestående trossamfund er det, som Enhedslisten kalder anerkendte trossamfund. Det er naturligvis det rene vås. Der er tale om sådan nogle trossamfund, der består på en legal måde. Begrebet om anerkendte trossamfund blev ophævet i 1970, og siden har man ikke anerkendt nye trossamfund. Men man har altså noget, man kalder godkendte trossamfund, som ministeren har gjort rede for. Det betyder, at man får et skattefradrag, og at man får vielseskompetence. Skattefradraget er faktisk en kompensation for de fordele, som folkekirkemedlemmer har i kraft af statstilskuddet. Folkekirke-medlemmer har nemlig ikke det skattefradrag.

Enhedslisten gør et stort nummer ud af udtrykket et kristent land. Man er forarget over det udtryk og mener, at det begreb, at Danmark er et kristent land, er kommet ind i forbindelse med indvanderdebetan. Det er jo helt utroligt! Man har i 1.000 år sagt, at Danmark er et kristent land – og rent bortset fra det er det jo en selvfølge. Ville det også være forkert at sige, at Saudi-Arabien er et muslimsk land? Men det, som Enhedslisten vil, er jo altså den religionsfrie stat. Enhedslisten har bare ikke forstået, at der er én måde at bevare den religionsfrie stat på, og det er ved at have en luthersk evangelisk folkekirke, som hele tiden sætter staten på plads på jorden – det vil sige gør staten sekulær. I det øjeblik folkekirken bliver selvberørende – det vil sige skal klare sig selv og ikke har den nære forbindelse til staten – består der jo en risiko for, at staten gør sig selv religiøs, og at kirken gør sig selv til et magtinstrument.

Det er det, vi undgår med den lykkelige ordning, vi har, nemlig at en luthersk evangelisk kirke, der hele tiden fastholder sondringen mellem Guds rige og det verdslige samfund, understøttes af staten.

Kl. 13:04

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Tak til ordføreren. Vi går videre i ordførerrækken, og næste ordfører er SF's ordfører, fru Pernille Vigsø Bagge.

Kl. 13:04

(Ordfører)

Pernille Vigsø Bagge (SF):

SF støtter Enhedslistens forslag, som på mange måder ligger meget godt i tråd med SF's politik på det her område.

I SF ønsker vi en udstrakt grad af religionslighed i det her land, i det omfang det er muligt in-

den for rammerne af det danske samfund. Derfor arbejder SF på lang sigt for en grundlovsændring, som ophæver den evangelisk-lutherske kirkes særstilling i forhold til staten, mens SF på kort sigt arbejder for, at der etableres en forfatning for folkekirken, altså at grundlovens § 66 opfyldes.

I SF anser vi ikke religion for at udgøre et problem i samfundet, men anerkender, at menneskers fortolkninger af religion kan være problematisk. SF lægger vægt på, at det enkelte menneskes frihed står over religiøs, politisk, traditionel og kulturel fanatisme. Der er ingen norm eller tradition eller kultur eller religion, som bør tvinge mennesker mod deres vilje, ligesom autoritære henvisninger til helligskrifter heller aldrig må sætte demokratiske principper ud af kraft.

SF ønsker at støtte og samarbejde med demokratiske og progressive religiøse kræfter, mens udemokratiske og reaktionære kræfter til hver en tid skal modsiges.

SF går klart ind for, at enhver har ret til at dyrke sin religion og sin tro, når det sker i respekt for samfund og mennesker. Det er hverken muligt eller ønskeligt at gennemtvinge et absolut sekulariseret samfund rensat for religiøs tradition og religiøse symboler. Det er SF's opfattelse, at det er muligt overalt i vores samfund at finde pragmatiske løsninger, som gør det muligt for alle børn, unge og voksne at fungere sammen på trods af religiøse forskelle.

Kl. 13:06

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Der er en enkelt kort bemærkning fra hr. Jesper Langballe.

Kl. 13:06

Jesper Langballe (DF):

Jeg må sige, at jeg synes, der var betydelig mere sans for folkelig sammenhæng i Socialdemokratiets tale end i det, vi hørte her. Jeg vil godt spørge fru Pernille Vigsø Bagge, og jeg spørger, fordi jeg er noget forbløffet over det, jeg har hørt: Når SF støtter Enhedslistens beslutningsforslag, betyder det så virkelig, at SF kan æde det her råt, spækket med besynderlige historiske oplysninger, f.eks. at demokratiet blev etableret bl.a. ved at trænge kirkens dominans tilbage? Fru Pernille Vigsø Bagge er teolog og præst og ved formentlig godt, at Mynster og Monrad og Grundtvig, de tre fremtrædende gejstlige, der var medlemmer af den grundlovgivende forsamling, ville blive højst forbløffede over den oplysning her, og sådan kunne man blive ved. Er det virkelig

sådan, at SF kan overtage og spise det her stykke papir?

Kl. 13:07

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Jeg kunne bedre lide udtrykket spise end æde. Og så er det ordføreren.

Kl. 13:07

Pernille Vigsø Bagge (SF):

SF støtter, at regeringen skal foretage de nødvendige ændringer i administrative forskrifter, der skal have til opgave at udføre de her seks punkter i det her forslag, og at der så i bemærkningerne står nogle ting, som kan være mere eller mindre heldige, er så det, det er. Men SF kan fint støtte de her ting, der ligger i Enhedslistens forslag, nemlig at regeringen skal tage initiativ til at gøre noget for at ligestille religiøse trossamfund i Danmark.

Kl. 13:08

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er det hr. Jesper Langballe for yderligere en kort bemærkning.

Kl. 13:08

Jesper Langballe (DF):

Nu synes jeg, det bliver interessant, for der er jo en række konkrete punkter, som i øvrigt ikke har noget at gøre med at adskille kirke og stat, men er sådan nogle småting. F.eks. skal kirkeskatten afskaffes. Hvad enten vi har en folkekirkeordning, eller man gjorde folkekirken til en frikirke, så skulle der vel stadig væk et medlemskontingent til. Man kunne forstå, at der var en vis logik i, hvis nu Enhedslisten havde sagt, at man ikke ville have kommunerne til at ligge og inddrive de penge, men kirkeskatten skal afskaffes. Sådan noget vrøvl. Er det også noget, SF kan gå ind for?

Kl. 13:08

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er det ordføreren.

Kl. 13:08

Pernille Vigsø Bagge (SF):

Man kan vælge at læse det her forslag med de rette intentioner, der ligger i forslaget, eller man kan vælge at læse det, som en vis herre læser Bibelen. Nu er det jo sådan, at man i vores nordiske nabolande, som vi også tidligere har været inde på i debatten, har fået en god model for at skabe lige muligheder for de forskellige trossamfund. I Norge kan man f.eks. på selvangivelsen krydse af, hvilket trossamfund man ønsker at betale medlemsbidrag til. Det kunne jo være, det var det, at regeringen tog initiativ til, hvis

Enhedslistens forslag blev vedtaget, og det er bare den slags tanker, som SF helt klart støtter.

Kl. 13:09

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er der en kort bemærkning fra fru Charlotte Dyremose.

Kl. 13:09

Charlotte Dyremose (KF):

Jeg håber sandelig, at der var tale om en fortaelse. Jeg syntes, jeg hørte ordføreren sige, at man gik ind for religionsfrihed, og derfor skulle der være en adskillelse af kirke og stat. Jeg håber, at fru Pernille Vigsø Bagge anerkender, at vi har religionsfrihed her i landet, og det, vi måske kan diskutere, er, hvorvidt vi skal have religionslighed.

Når det så er sagt, og jeg håber, vi er enige om det, så talte ordføreren om det her med, at man jo ikke kunne rense et samfund fuldstændig for religion, og at man derfor skulle skabe pragmatiske løsninger. Er det i virkeligheden ikke sådan, vil jeg spørge fru Pernille Vigsø Bagge, at den ordning, vi har i dag med den danske folkekirke, der netop har hjulpet os til at forstå at skelne mellem det religiøse og det politiske, faktisk er en ganske god, pragmatisk løsning, der fungerer rigtig godt i virkelighedens Danmark?

Kl. 13:10

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er det ordføreren.

Kl. 13:10

Pernille Vigsø Bagge (SF):

Jeg er meget ked af det, hvis jeg kom til at bytte om på eller forveksle frihed og lighed. Jeg synes, det er utrolig vigtigt, at vi har begge dele – frihed og lighed i forhold til trosspørgsmål i det her land.

Jeg er nødt til at sige, at jeg synes, at den her pragmatisme, som den konservative ordfører lægger op til, i hvert fald nemt kan føles af folk, der i forvejen er medlem af den danske folkekirke, men jeg er da sikker på, at folk, som ikke tilhører noget trossamfund, og folk, som tilhører andre trossamfund, i virkeligheden ikke mener, at det er så pragmatisk en tilgang, vi har i dag, til den forskelsbehandling, der er inden for de forskellige trossamfund i vores samfund.

Kl. 13:11

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Fru Charlotte Dyremose for yderligere en kort bemærkning.

Kl. 13:11

Charlotte Dyremose (KF):

Men når nu ordføreren anerkender, at man ikke kan rense et samfund fuldstændig for religion, så går jeg også ud fra, at ordføreren anerkender, at den altdominerende religion så nok er den, man mindst kan rense samfundet for, det vil sige, at religionen vil være til stede i den ene eller den anden form. Og når jeg så spørger til, om ikke den folkekirkeordning, vi har, er en rigtig god pragmatisk løsning, så er det, fordi når jeg typisk bliver spurgt af amerikanske venner om, hvordan vi kan have en folkekirke – de tror jo så typisk, at det hedder en statskirke, hvilket jeg så forsøger at forklare dem at det ikke er – så spørger jeg gerne, om ikke de vil låne mig en dollar, og det gør jeg selvfølgelig, fordi der på den amerikanske dollar står: »In God We Trust« – vi tror på Gud – så er det altså en af de versioner, hvor jeg må sige, at der synes jeg faktisk, at vi med den danske folkekirkeordning netop har forstået at skelne mellem penge og religion i modsætning til et land, der rent faktisk ikke har en folke- eller statskirke.

Kl. 13:12

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er det ordføreren.

Kl. 13:12

Pernille Vigsø Bagge (SF):

Sagen er, at vi i realiteten har en statskirke her i landet. Det er sådan, at det øverste administrative overhoved for den såkaldte folkekirke er en ikkedemokratisk valgt minister, udpeget alene af statsministeren, og jeg synes, at når ministeren selv kan gå ind og tage stilling i lærespørgsmål, så har vi ikke en folkekirke i det her land, til trods for at vi kalder den det. Det synes jeg er værd at bemærke, og derfor støtter SF klart Enhedslistens forslag i forhold til at tage skridt til måske en dag at få en reel folkekirke.

Kl. 13:12

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er det hr. Martin Henriksen for en kort bemærkning.

Kl. 13:12

Martin Henriksen (DF):

Jeg vil bare høre, om jeg hørte rigtigt, altså om det er rigtigt opfattet, at det er SF's holdning, at det er en udemokratisk ordning, vi har, og at den skulle være undertrykkende over for andre i Danmark, der har en anden religion end den religion, som flertallet af danskerne har. Hvor finder SF beviserne på, at det rent faktisk forholder sig sådan, hvis jeg forstod ordføreren ret?

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 13:13

Kl. 13:13

Pernille Vigsø Bagge (SF):

Jeg synes, det er glimrende illustreret ved det, at man som ikkefolkekirkemedlem er nødt til at registrere sit nyfødte barn i folkekirken. Jeg er sikker på, at hr. Martin Henriksen også ville finde det meget, meget uheldigt, hvis hr. Martin Henriksen f.eks. i et fremmed land var nødt til at gå ind i et trossamfund, han ikke tilhørte, og der registrere sit barn som nyfødt.

Det næste forslag, vi skal behandle, går jo netop på den her ulighedsbehandling, i forhold til om man er medlem af folkekirken eller ej.

Kl. 13:13

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det hr. Martin Henriksen for yderligere en kort bemærkning.

Kl. 13:14

Martin Henriksen (DF):

Men det hænger jo ikke sådan sammen, at man, hvis man f.eks. skal have registreret sit barn, så får at vide: Nu er du vel døbt, for ellers kan vi ikke lige ordne det her i folkekirken regi. Der er jo ikke noget krav om, at man skal døbes i folkekirken for at blive registreret – en registrering, fru Pernille Vigsø Bagge synes er så forfærdelig. Så jeg vil bare høre nogle eksempler på, at den ordning, vi har, skulle være specielt udemokratisk eller specielt undertrykkende.

Hvis jeg var i et andet land – for også at svare på det spørgsmål, jeg fik – hvor man havde en ordning, der gik ud på, at man skulle indregistrere sig dér eller dér, så måtte jeg selvfølgelig indordne mig under det lands regler. Det er der vel ikke noget galt i.

Men jeg vil bare høre, om ordføreren kan give eksempler på, at det er så undertrykkende og udemokratisk, at vi har den folkekirkeordning, som vi nu engang har her i landet.

Kl. 13:14

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 13:14

Pernille Vigsø Bagge (SF):

Hr. Martin Henriksen er fuldt ud bevidst om, at folketingsmedlemmer med jævne mellemrum modtager henvendelser fra folk, der tilhører andre trossamfund end folkekirken, om, hvor ydmygende og nedværdigende det egentlig er, at man skal henvende sig til den lokale sogne-

præst, til det lokale kirkekontor, når man skal have registreret sit barn. Jeg synes egentlig, det er en anelse frækt fuldstændig at overhøre de her menneskers indvendinger mod det system, som er en rigtig skarp sammenblanding af kirke og stat i vores samfund.

Kl. 13:15

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er der en kort bemærkning fra hr. Søren Krarup.

Kl. 13:15

Søren Krarup (DF):

Det er med dyb forbløffelse og også stor skuffelse, at jeg hører fru Pernille Vigsø Bagge tale.

Hun er jo teolog, ved jeg, og skulle jo vide noget om den kirke, der er her i landet, og så siger hun, at vi har en statskirke. Det har vi jo ikke. Som en gammel præst altid sagde: I folkekirken flager vi ikke med splitflag. Vi har en kirke, der understøttes af staten, men som sandelig ikke er nogen statskirke. Forstår man ikke det, er der noget afgørende, man ikke har forstået.

Jeg vil også sige, at en tale som den, at det er nedværdigende at skulle have sit barns fødsel registreret på et kirkekontor, også er fuldstændig meningsløs. Et kirkekontor er i denne sammenhæng at forstå netop som et kontor eller præstens studereværelse, hvor man også kan få det registreret, altså udelukkende som et arbejdsværelse, hvor man kommer med en verdslig forretning.

Det er mig ubegribeligt, at en dansk teolog kan tale så overfladisk om folkekirken. Men jeg vil godt sige, at det, som jo især er det anfægtelige, er denne sammenhæng mellem trosfrihed og troslighed. Lad mig slutte med at stille fru Pernille Vigsø Bagge spørgsmålet: Kan hun slet ikke se, at der er forskel på at tale om trosfrihed og troslighed?

Kl. 13:16

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Ordføreren.

Kl. 13:16

Pernille Vigsø Bagge (SF):

Jo, der er forskel på trosfrihed og troslighed, og det er jo netop derfor, vi diskuterer det her forslag i dag. Det er jo netop, fordi vi skal have en langt mere udstrakt grad af troslighed i vores samfund, fordi det er det, der gør et samfund til et sandt demokrati, som ikke bare bygger på, at flertallet har ret, men at alle folk i samfundet høres og anerkendes og respekteres.

Kl. 13:17

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det hr. Søren Krarup for endnu en kort bemærkning.

Kl. 13:17

Søren Krarup (DF):

Det, at der er trosfrihed her i landet, det, at der forkyndes en kristendom, der netop stiller os lige borgerligt set og stiller os lige for loven, er det, der adskiller os fra de samfund, hvor man dyrker ligheden.

I det revolutionære Frankrig i 1789 ville man også dyrke ligheden for alle. Der skulle også enhver religiøs forkyndelse udelades, fordi det hele skulle være lige. Og hvad blev resultatet af en sådan dyrkelse af lighed? Ja, det blev det, der var virkeligheden 5 år senere i 1794, nemlig guilottinen.

Der, hvor man som fru Pernille Vigsø Bagge tror at ligheden er noget sandt og helligt, indfører man tyranniet. Det, der modsiger tyranniet, er jo netop den respekt, som ligger i forkyndelsen af trosfrihed, nemlig at du er stillet lige med din næste, men du er ikke Gud for ham.

Kl. 13:18

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 13:18

Pernille Vigsø Bagge (SF):

Jamen mange tak for en historisk opridsning, og mange tak for, at hr. Søren Krarup gør det så utrolig klart, at Dansk Folkeparti til hver en tid vil kæmpe imod lige muligheder for borgerne i det danske samfund.

Kl. 13:18

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Tak til ordføreren. Vi går videre i ordførerrækken. Så er det den konservative ordfører, fru Charlotte Dyremose.

Kl. 13:18

(Ordfører)

Charlotte Dyremose (KF):

Indlevelsessevne og villighed til dialog kræver, at man erkender sit eget ståsted. Så nytter det ikke noget, at man tror, at religionen kan puttes væk eller holdes bag lukkede døre. Man skal ikke fornægte sin kultur og sine traditioner, som Enhedslisten vil med det her forslag. Det bringer intet godt med sig.

Som konservativ vil jeg altid kæmpe for, at der er plads til andre og til forskellighed, men vi behøver ikke at smide vores eget væk af den grund. Tolerance over for andre mennesker er jo ikke ensbetydende med nødvendigvis at være

enig med dem. Hvordan vi tænker og forholder os til andre mennesker er i den grad udsprunget af vores kultur, vores værdier og vores traditioner, herunder vores religion. En stor del af disse er jo netop arven fra Athen, Rom og Jerusalem. Athen og Rom har givet os nogle basale grundsatninger om demokrati og lighed for loven, som vi har kunnet bygge vores styreform og vores retsprincipper op efter. Og arven fra Jerusalem i form af kristendommen har givet os et antal fundamentale grundsatninger, som vi i høj grad lever vores liv efter, og som vi har baseret vores samfundsstruktur på. Den slags normer og værdier er ganske uundværlige. For den demokratiske styreform sikrer jo godt nok, at flertallet bestemmer, men flertalsstyre i sig selv sikrer ikke, at det, der besluttes, er godt, etisk overvejeth eller sågar fornuftigt. Derfor må jeg som konservativ fastholde, at et samfund nødvendigvis må hvile på nogle grundlæggende værdier og normer, for at demokratiet kan fungere positivt. Desuden overtog kongen jo ved reformationen ikke bare kirkens forpligtelse til gudstjenesten, men også kirkens arbejde for de svage og de syge.

På flere måder er det derfor åbenlyst, at det kristne næstekærlighedsbudskab er grundlæggende for vores velfærdssamfund. Også hele vores forståelsesramme er bygget op om den kristne kulturarv. Det er en sådan fælles forståelsesramme, der ligger til grund for vores samfund. Det er de værdier, der hver dag er med til at præge os. De lutherske værdier har gjort os i stand til at forstå at skelne mellem religion og politik, sådan at vi på demokratisk vis kan føre en samtale, hvor det religiøse argument hverken vægter mere eller mindre i den offentlige debat, og sådan at demokratiet er den højeste politiske instans, ikke Bibelen eller Koranen. Den kulturarv vil vi konservative værne om, uanset om det betragtes som en del af den kristne arv eller den danske tradition. Vi konservative ønsker derfor at fastholde båndet mellem stat og kirke.

Man kan så spørge sig selv, hvad der ville ske, hvis man fulgte det her beslutningsforslag. Efter min bedste overbevisning ville kirken såmænd klare sig ganske udmærket, man ville måske oven i købet opleve, at der enkelte steder rundt omkring i landet ville opleves et større engagement i den enkelte menighed, fordi man ikke havde staten som sin hængekøje til at tage sig af det der med folkekirken. Men hvordan ville staten klare sig uden kirken? Se, her er jeg langt mere bekymret. Hvordan ville vi danskere klare

os, hvis vi fornægtede vores religiøse og kulturelle arv? Det er jo et trist samfund, der ikke vedkender sig sin historie. Det er et rodløst samfund, og rodløshed fører til manglende forståelse, manglende tolerance og kan dermed danne konflikter.

Samtidig oplever vi, hvordan man i andre lande, hvor man ikke har en så pragmatisk ordning, som den danske folkekirke er, faktisk ikke formår på samme måde, som vi gør her i Danmark, at skelne mellem det religiøse og det politiske. Derfor er vores folkekirke også med til at være en garant for, at vi formår at opretholde den skelnen, som er så umådelig vigtig, samtidig med at vi respekterer, at den religiøse baggrund for et menneskes liv naturligvis ikke kan adskilles fra resten af dets færd.

Vi kan ikke støtte forslaget.

Kl. 13:22

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Det giver anledning til foreløbig tre korte bemærkninger. Først fru Line Barfod.

Kl. 13:22

Line Barfod (EL):

Jeg bliver ret forvirret af at høre fru Charlotte Dyremose's ordførertale. Jeg er helt med på bundlinjen, at De Konservative ikke kan støtte forslaget.

På den ene side siger den konservative ordfører, at vi skal skelne mellem religiøse argumenter og politiske argumenter, og religiøse argumenter skal ikke have vægt, og hver enkelt skal have lov til at tro, hvad man vil osv. På den anden side hører jeg lidt fru Charlotte Dyremose sige, at hvis ikke man vedkender sig at være kristen, så kan man ikke have et ordentligt demokrati, så har man ikke forstået næstekærlighed osv. Det synes jeg er et ret problematisk signal at sende dels i forhold til alle andre demokratier i verden, dels da til alle os, der ikke opfatter os selv som kristne, som ikke tror på en kristen Gud. Betyder det, at så kan vi ikke have næstekærlighed og ikke være demokratiske osv.?

Jeg går ikke ud fra, at det er det, fru Charlotte Dyremose mener, men jeg synes, det er svært at finde den røde tråd i argumentationen, i forhold til hvor begrundelsen ligger for, at det er så vigtigt at fastholde, at religion har en særstatus, frem for at sige, at det er noget, man har i sit privatliv, det er ikke noget, der skal blandes ind i civilsamfundet.

Kl. 13:24

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Charlotte Dyremose (KF):

Så skal jeg prøve en gang til, for det, jeg netop sagde, var: Et samfund, hvor det religiøse argument hverken har mere eller mindre betydning, men samme vægt som andre argumenter, fordi vi naturligvis i et demokrati ikke skal dømme, om det synspunkt, den ene eller den anden fremfører, har base i den ene eller den anden religiøse, kulturelle, traditionelle – eller hvad det måtte være – tradition.

Derudover sagde jeg ganske klart til det her med samfundsstrukturen i den sidste halvdel af min tale, at den kulturarv vil vi som konservative værne om, uanset om man betragter den som en del af den kristne arv eller den danske tradition.

Men jeg håber, at fru Line Barfod vil vedkende sig, at uanset om man som person er kristen eller ej, ændrer det ikke på det faktum, at rent historisk set er den luthersk-evangeliske folkekirke en del af den danske historie, og dermed har den også været med til at præge det samfund, vi har i dag.

Kl. 13:25

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det fru Line Barfod for yderligere en kort bemærkning.

Kl. 13:25

Line Barfod (EL):

Selvfølge har den luthersk-evangeliske tro og den katolske tro og asatroen og nisserne og alle mulige andre sjove ting præget vores opfattelse og den udvikling, der har været. Det er jo ikke det, der er spørgsmålet her, det er jo ikke en kanon, vi er ved at lave over, hvad der har haft betydning for udviklingen af Danmark.

Det, vi står og diskuterer, er, hvorvidt religiøse foreninger og religion skal have en særstatus i forhold til alle mulige andre foreninger og alle mulige andre livsanskuelser. Det er det, jeg efterlyser et argument for. Hvorfor er det, at man skal have en særstatus som forening, hvis man siger, at man tror på en eller flere guder, mens man ikke skal have det, hvis det er en politisk forening, en faglig forening, en arbejdsgiverforening, en sportsklub, eller hvad det nu kan være? Hvad er argumentet for, at lige præcis det religiøse skal have en særstatus?

Kl. 13:26

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 13:26

Charlotte Dyremose (KF):

Så vidt jeg kan se, handler beslutningsforslaget om adskillelse af kirke og stat. Det er vist folkekirken. Hvorfor skal den have en særstatus? Det skal den, fordi den rent traditionelt bl.a. har haft det.

Jeg tror, forskellen på Enhedslisten og Det Konservative Folkeparti er, at vi i Det Konservative Folkeparti har sådan en overordnet tilgang til tingene, der hedder: forandre for at bevare. Vi vil gerne være med til at udvikle og forandre vores samfund, men vi mener også, der er nogle gode og grundlæggende værdier i samfundet, der skal bevares. Mange af dem kommer fra den lutherske kristendom, og der mener vi faktisk, at folkekirken danner en ganske udmærket ramme om den del af den danske kulturarv, der er den lutherske kristendom. Det mener vi faktisk. Man kunne i princippet godt løsrive det fra, om det ene eller det andet er mere lige end noget, men sagen er jo den, at rent historisk, rent faktisk har folkekirken haft og har stadig væk en væsentlig betydning for vores samfundsudvikling og for utrolig mange menneskers liv. Det kan man ikke rigtig komme uden om, det er bare et faktum.

Kl. 13:27

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Den næste korte bemærkning er fra hr. Naser Khader.

Kl. 13:27

Naser Khader (NY):

Tak for en flot prædiken. Jeg sad der og troede, at det var søndag og ikke en politisk ordførertale. Men tak for en meget flot prædiken.

Det, jeg vil spørge om, er: Ordførertalen eller prædiken var meget præget af kristendom, fint nok, fuld respekt for det, men hvor blev demokratiet af? Hvor er ordførerens loyalitet, mest i forhold til kristendommen eller til demokratiet?

Kl. 13:27

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 13:27

Charlotte Dyremose (KF):

Sagen er jo i virkeligheden den, at jeg først og fremmest synes, at det er vigtigt at skelne mellem de to. Her står vi med en demokratisk talerstol. Der må det ene argument være lige så godt som det andet, så om mit argument er kristent, muslimsk, hinduistisk, ateistisk eller funderet i arbejderbevægelsen eller kommer fra Dansk Industri, eller hvor det måtte komme fra, så bør

det vægte lige meget og have samme ret i debatten.

Det, der er så utrolig vigtigt, er jo, som jeg netop var inde på i min tale, at vi i Danmark har et demokrati funderet på nogle positive, bl.a. rettigheder, og det var derfor, jeg talte om arven både fra Rom, Athen og Jerusalem. Jeg mener faktisk, at alle tre er utrolig vigtige, fordi det er det, der giver os vores demokrati, vores retsprincipper og så også det, at vi f.eks. tager hensyn til mindretal via det, vi også har, og som man fra kristen side kalder næstekærlighed, men at det i hvert fald også er et element i vores kulturarv.

Kl. 13:29

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det hr. Naser Khader for yderligere en kort bemærkning.

Kl. 13:29

Naser Khader (NY):

Forstår jeg det, der bliver sagt, rigtigt: uden kristendom intet demokrati?

Kl. 13:29

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 13:29

Charlotte Dyremose (KF):

Nej, jeg siger, at det er utrolig vigtigt, at man i et demokrati har nogle positive forudsætninger, at man f.eks. ikke vedtager demokratisk, at man skal slå en befolkningsgruppe ihjel eller forfærdelige ting som det.

Sagen er jo netop, som jeg sagde i min ordførertale, at demokrati blot er flertalsstyre, og derfor er det så utrolig vigtigt, at vi funderer vores demokrati på nogle positive fundamentale rettigheder, hvor man bl.a. sikrer alles ligeværd, alles stemme og alles demokratiske ret – f.eks. muligheden for at blive ført for en dommer, inden man bliver anklaget. Den slags ting er utrolig vigtige som fundament for et demokrati, for uden det kan demokratiet ikke fungere på positiv vis.

Kl. 13:30

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er der en kort bemærkning fra hr. Jesper Langballe.

Kl. 13:30

Jesper Langballe (DF):

Jeg må sige, at jeg faktisk synes, at der er blevet sagt forbavsende mange gode ting under den her debat, og deriblandt så afgjort fru Charlotte Dyremoses ordførertale. Jeg hæftede mig især ved en formulering: Kirken kan godt klare sig

uden staten, men kan staten nu også klare sig uden kirken? Jeg synes egentlig, det var ganske fornemt formuleret, og jeg vil sige, at det næsten kunne have været formuleret af konservativens fader, Edmund Burke, ham, som også har ophavsretten til de ord, der lige blev citeret: at forandre for at bevare.

Jeg vil spørge fru Charlotte Dyremose: Er det egentlig et konservativt træk – i den forstand vil jeg også gerne være konservativ – at man ikke i og for sig skal begrunde sådan noget som kirken forhold til staten ud fra en eller anden idé eller vision, men simpelt hen ud fra den historiske erfaring, vi er vokset op i og er fortrolige med?

Kl. 13:31

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 13:31

Charlotte Dyremose (KF):

Som jeg sagde lige før, er det jo netop sådan, at vi som konservative anerkender det positive, som er blevet bragt videre til os fra generationerne før os, og gerne vil bygge videre på det. Derudover vil jeg altså også, hvis man ønsker at løsrive sig fra hele debatten om, hvorvidt det religiøse skal fylde, sige: Jamen selv uden det religiøse er den faktuelle kendsgerning jo sådan, at vi rent historisk set har en folkekirke, der fører nogle traditioner, værdier og normer med sig, som vi ikke bare kan smide væk, fordi det ville gøre os til et fattigt samfund at smide dem væk.

Kl. 13:32

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det hr. Jesper Langballe for yderligere en kort bemærkning.

Kl. 13:32

Jesper Langballe (DF):

Jeg kan jo så i og for sig bare erklære mig enig. Jeg forstod da også fru Charlotte Dyremoses svar til mig som udtryk for en accept af den kendsgerning, at man egentlig slet ikke kan argumentere for de her ting, f.eks. for kirkens forbindelse med staten; det kan man gøre idémæssigt. Hele hemmeligheden bag ved det er jo, at det er noget, vores historie har overladt os, og som vi skal tage vare på – ikke som noget statisk, men netop ved at justere eller forandre for at bevare, bevare det væsentlige og afgørende.

Kl. 13:33

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 13:33

Charlotte Dyremose (KF):

Jeg helt enig i, at det er noget historisk, som vi er forpligtet til at tage vare på. Jeg mener nu derudover også godt, at man kan argumentere for det.

Kl. 13:33

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er yderligere to korte bemærkninger. Først er det fru Bente Dahl.

Kl. 13:33

Bente Dahl (RV):

Jeg synes, jeg hørte ordføreren fra Det Konservative Folkeparti sætte lighedstegn mellem kristendom og kulturarv. Mener ordføreren, at de er fuldstændig synonyme?

Kl. 13:33

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 13:33

Charlotte Dyremose (KF):

Nej, det, jeg siger, er, at kristendommen er en væsentlig del af vores kulturarv.

Kl. 13:33

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det hr. Søren Krarup for en kort bemærkning.

Kl. 13:33

Søren Krarup (DF):

I fru Charlotte Dyremoses ordveksling med hr. Naser Khader blev demokrati fremhævet som det helt afgørende. Jeg vil spørge fru Charlotte Dyremose, om hun ikke synes, det er meget væsentligt, at man definerer retteligt, hvad man forstår ved demokrati.

Det betyder folkestyre, men demokratiets egentlige indhold er jo det, at man vil sikre borgerens frihed ved at dele magten i den udøvede lovgivning og den dømmende magt. På den måde kan magten ikke koncentreres hos én, og på den måde sikrer man borgerens frihed. Det var den historiske baggrund for Magna Charta og den engelske udvikling af demokrati. Imod den står jo altså den kontinentale eller franske, at det gælder om demokrati som en idé, og det vil sige, at man ender i en totalforståelse, som ender i totalitarisme. Det er det, man ser i marxismen osv.

Vil fru Charlotte Dyremose ikke give mig ret i, at forståelsen af demokrati i den rette forstand netop forudsætter den kristendom, der siger til staten: Du er ikke guddommelig?

Kl. 13:34

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er det ordføreren.

Kl. 13:34

Charlotte Dyremose (KF):

Demokrati forudsætter i hvert fald et sæt af positive normer og værdier, der sikrer det enkelte menneskes rettigheder og det enkelte menneskes frihed, og at vi også som samfund og som fællesskab føler et ansvar for dem, der ikke måtte stå på flertallets side.

Kl. 13:35

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Hr. Søren Krarup for yderligere en kort bemærkning.

Kl. 13:35

Søren Krarup (DF):

Jeg vil forlænge det lidt ved at standse ved det begreb, fru Charlotte Dyremose indførte: det enkelte menneske. Spørgsmålet er jo, om det enkelte menneske findes nogen steder, hvis ikke det er, om man så må sige, blevet gjort til menneskets ansvar at være den enkelte, fordi der ikke er nogen højere idé at gå op i.

Kort sagt er hele den demokratiforståelse, hvor det er meget karakteristisk, at demokratiet som idé er blevet bærende – jeg tænker f.eks. på Lissabondebatten i går om EU-traktaten, hvor også demokrati bliver til en idé – jo noget af det, som fører til netop det, som udtrykkes i bl.a. vores folkekirkes forkyndelse, at man svigtes, fordi man ikke vil forstå, dels friheden som det afgørende, dels mennesket som den enkelte, der er stillet i friheden, og derfor ikke skal indordnes en eller anden højere bestemmelse, som ligger i en idé.

Det er lidt uklart formuleret, men jeg håber, at fru Charlotte Dyremose kan fornemme, at der ligger en form for spørgsmål i det.

Kl. 13:36

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er det ordføreren.

Kl. 13:36

Charlotte Dyremose (KF):

Jeg ved ikke, hvor meget mere der er at sige. Jeg ved heller ikke, hvor meget spørgsmål der var i spørgsmålet. Men jeg synes i hvert fald bare, det er væsentligt at understrege, at det er utrolig vigtigt for den demokratiske struktur, at det demokrati, man har, ikke bare er en hul skal, men at det også oppebæres af andre værdier, som giver en positiv indflydelse i demokratiet.

Kl. 13:36

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Tak til ordføreren. Vi går videre i rækken af ordførere, og så er det den radikale ordfører, fru Bente Dahl.

Kl. 13:37

(Ordfører)

Bente Dahl (RV):

Enhedslisten fremsætter her et ret omfattende forslag, som rent praktisk vil være et skridt i retning af en egentlig adskillelse af stat og kirke. Jeg vil kommentere et par af punkterne.

Hvis vi afskaffer blasfemiloven, er der frit slag for alle til at slynge forhånelser og beskyldninger i hovedet på anderledes troende mennesker, fordi de er anderledes troende. Blasfemiloven beskytter ikke guder, den beskytter mennesker – på samme måde som injurie- og racismebestemmelserne, og diskrimination har vi også lovgivning imod. Jeg synes, det er bekymrende at afskaffe blasfemiloven. Den har ganske vist kun været brugt et par gange, men jeg vil påstå, at den har en signalværdi – den værdi, der ligger i at påpege, at vi skal tale ordentligt til hinanden og om hinandens tro.

Den pind, der handler om civilregistrering, mener Det Radikale Venstre er et rigtig godt forslag. Det behandler vi jo så i næste beslutningsforslag, som er radikalt.

Grundlovens § 66 siger: »Folkekirken forfatning ordnes ved lov«. Vi Radikale fremsatte for et par år siden et beslutningsforslag, der skulle sætte gang i den proces med 150 års forsinkelse. Det var der ikke flertal for her i salen, og vi har lagt det i skuffen igen. Men vi mener fortsat, at det er den eneste vej fremad. Folkekirken arbejder i øjeblikket i en lidt underlig ramme med Folketinget som øverste myndighed, men uden egentlig samlet beslutningskompetence. Hvem er det, der bestemmer i folkekirken? Det gør menighederne. Hvem er det, der har ret til at tegne folkekirken? Det er der ingen, der har. Der er sådan et beslutningstomrum, og derfor ser vi mange pudsige sager i øjeblikket. Det her beslutningstomrum skal vi diskutere. Vi skal have fundet ud af, beslutte os til, hvor kompetencen for de forskellige beslutninger er. Det er aldeles uklart nu.

I Det Radikale Venstre mener vi, at vi skal igennem en proces, der beskriver forholdet mellem stat og kirke, og hvor vi holder fast ved, at den kirke, vi ønsker, skal være en inkluderende kirke og en ikkepolitiserende kirke. Vi vil meget gerne være med til et arbejde, der har det for-

mål, men vi mener ikke, at det fremsatte beslutningsforslag i dag fremmer det formål, så derfor er vi nødt til at være negative over for lige præcis den udformning, det har. Men vi vil meget gerne deltage i et videre arbejde om forholdet mellem stat og kirke.

Kl. 13:40

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er der en kort bemærkning til hr. Jesper Langballe.

Kl. 13:40

Jesper Langballe (DF):

Den bliver meget kort.

Jeg har en fornemmelse af, at fru Bente Dahls forsvar for blasfemiparagraffen i straffeloven måske egentlig godt kunne have været holdt for fru Bente Dahls egen folketingsgruppe, og jeg skal bare spørge ganske kort: Er hele den radikale folketingsgruppe enig i det forsvar for blasfemiparagraffen?

Kl. 13:40

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 13:40

Bente Dahl (RV):

Det kan besvares meget, meget kort med et ja, for vi har nemlig lige taget diskussionen.

Kl. 13:40

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Hr. Jesper Langballe for yderligere en kort bemærkning.

Kl. 13:40

Jesper Langballe (DF):

Altså, så undrer det mig lidt, at De Radikale jo altså i forbindelse med den diskussion, vi havde for nylig i Folketingsalen, da Dansk Folkeparti genfremsatte forslaget om ophævelse af blasfemiparagraffen, dér tog initiativ til en høring om spørgsmålet, som der nu synes at være flertal for, bl.a. med De Radikale. Hvordan hænger det egentlig sammen?

Kl. 13:41

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 13:41

Bente Dahl (RV):

Det hænger naturligvis sådan sammen, at vi Radikale altid er åbne for at belyse forskellige problemstillinger. Vi vil gerne have belyst, hvad der kan være af forskellige vinkler, når man ser specielt på blasfemiparagraffen, så derfor er vi naturligvis åbne over for en høring for at udvide vores viden om og vores indsigt i de forskellige

vinkler, der måtte være at se på blasfemiparagraffen fra.

Kl. 13:41

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er der en kort bemærkning til fru Charlotte Dyremose.

Kl. 13:42

Charlotte Dyremose (KF):

Jeg blev en lille smule forvirret, og det kan nogle gange skabe en vis bekymring, når sådan et forslag som det her ikke blankt bliver afvist, og der så oven i købet skabes lidt forvirring.

Der blev sagt noget med, at det lidt var et problem, at der ikke var nogen, der udtalte sig på folkekirkens vegne, hvorefter ordføreren sagde, at vi skal have en ikkepolitisk kirke. Skal vi have nogle, der udtaler sig på kirkens vegne politisk, eller skal vi have en ikkepolitisk kirke? Og så kunne jeg godt tænke mig at få en fornemmelse af, hvor langt Det Radikale Venstre ønsker at gå i forhold til en adskillelse af kirke og stat, for jeg ved jo også, at der har været drøftelser på radikale landsmøder; man har drøftet det her spørgsmål ganske positivt, og jeg synes heller ikke, at ordføreren var helt klar i sin afvisning. Overvejer man at støtte en adskillelse af kirke og stat?

Kl. 13:42

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 13:42

Bente Dahl (RV):

Nu skal jeg se, om jeg kan få samling på det hele. Der var en hel række spørgsmål.

For det første sagde jeg, at vi ønsker en ikkepolitiserende kirke, og jeg har de forskellige sekter i tankerne, som vi bl.a. ser i USA, og hvor der er en voldsom politisk aktivitet. Den kirke, jeg ønsker, skal være ikkepolitiserende. Den skal være forkyndende. En folkekirke skal være forkyndende, det er kerneydelsen, om jeg så må sige.

For det andet vil jeg med hensyn til vores landsmøde sige, at på det sidste landsmøde, hvor vi havde den her debat er oppe, var der to beslutningsforslag. Det ene handlede om, at stat og kirke skulle adskilles bare sådan straight, men det andet, som er det væsentlige, for det er det, vi arbejder videre med, gik ud på, at vi skal have lavet en kirkeforfatningslov, og det arbejde med en kirkeforfatningslov vil jo så afdække, hvad det er for et forhold, vi vil have mellem kirke og stat, så det arbejde vil vi gerne have fremmet.

Kl. 13:43

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det fru Charlotte Dyremose for yderligere en kort bemærkning.

Kl. 13:43

Charlotte Dyremose (KF):

Det arbejde vil jeg så anbefale at man også overvejer i den radikale gruppe. For hvis man gerne vil opnå en ikkepolitiserende kirke og derfor ikke f.eks. vil bruge de amerikanske sekter som forbillede, men netop vil have en pragmatisk kirke, er den ordning, vi har i dag, så i virkeligheden ikke en rigtig, rigtig god løsning til netop rent pragmatisk at løse det problem, at man ikke har en indblanding, f.eks. ved at der står »In God We Trust« på mønterne, men at man rent faktisk formår at skelne mellem det religiøse og det politiske, og at det måske er noget af det, folkekirken faktisk er med til at hjælpe os til?

Kl. 13:44

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 13:44

Bente Dahl (RV):

Jo, i de her 150 år, der er gået, har folkekirken jo med Folketinget som øverste myndighed fungeret udmærket på mange måder, men der er også nogle områder, hvor den ikke fungerer særlig godt. Det er vi nødt til at tage bestik af som Folketing og komme med nogle nye rammer for, og vi må ikke mindst tage diskussionen af, hvordan vi vil have, at folkekirken skal være de næste 150 år. Og vi er også nødt til at tage bestik af den grundlov, som er 150 år gammel, og i henhold til hvilken den § 66 stadig væk ikke er blevet udført. Altså, det arbejde, at folkekirkens forfatning ordnes ved lov, har vi endnu til gode at lave.

Kl. 13:45

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Tak til ordføreren. Næste ordfører er hr. Naser Khader.

Kl. 13:45

(Ordfører)**Naser Khader (NY):**

Først vil jeg sige, at det er dejligt med sådan en spændende religions- og værdidebat. Det er også dejligt og inspirerende at se hr. Søren Krarup og hr. Jesper Langballe i fin form.

Vi kan ikke støtte Enhedslistens beslutningsforslag, men vi er enige i flere elementer i forslaget. Vi er bl.a. enige i, at man bør afskaffe blasfemiparagraffen. Man har ikke behov for en paragraf i 2008, der beskytter Gud. Hvis nogen for-

håner folk, der tror på Gud, har vi en diskriminationsparagraf, så der er ingen grund til at bevare blasfemiparagraffen.

Vi er også enige i, at fødselsregistreringerne skal flyttes ud af kirkekontorerne, ikke fordi folk føler sig ydmyget, men af principielle årsager.

Vi vil også gerne erstatte kristendomskundskab med religionsundervisning og samtidig gøre den obligatorisk. Dermed ikke sagt, at kristendomskundskab skal ud af folkeskolen. Det synes vi ikke. Vi synes, det er vigtigt, at folk lærer noget om kristendom, uanset deres religiøse baggrund, men det vil være på sin plads at give den navneændring til religionsundervisning, som man har det i gymnasierne, og så gøre den obligatorisk. Vi synes, alle kunne have brug for lidt kristendomsviden.

Vi er også enige i, at det vil være på sin plads at få konfirmationsforberedelsen efter skoletid.

Til gengæld er vi ikke tilhængere af at afskaffe kirkeskatten. Vi synes, det er fint, at man har en kirkeskat, og at de, der ikke er medlem af den danske folkekirke, kan framelde sig kirkeskatten. Jeg tror, at 85 pct. af den danske befolkning er medlem af den danske folkekirke, og vi synes, det er fint, at staten fortsætter med at inddrive skatten for folkekirken.

Vi synes stadig væk, at godkendelse af trossamfund skal være en statslig opgave. Vi har fra Ny Alliances side fremsat et beslutningsforslag, hvor vi gerne vil have, at godkendelsesretningslinjerne bliver opdateret, og at det er Folketinget, der fastsætter dem, og ikke det udvalg, der tidligere var under Kirkeministeriet, men som nu er under Justitsministeriet. De skal have nogle retningslinjer. Der er også medlemmer af udvalget, der har givet udtryk for, at det ville være fint, hvis Folketinget fastsatte de retningslinjer.

Så har vi i vores beslutningsforslag også foreslået, at det i de retningslinjer vil være på sin plads at nævne, at de trossamfund, der bliver godkendt, skal respektere, at man lever i et retssamfund og i et demokrati, og at man skal være loyal over for dette fundament.

Det undrer os, at Enhedslisten fremsætter beslutningsforslaget samlet, for vi kunne som sagt godt støtte flere af elementerne, men når man fremsætter beslutningsforslaget samlet, er vi nødt til at afvise det.

Kl. 13:49

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er en enkelt kort bemærkning fra fru Line Barfod.

Line Barfod (EL):

Det er bare det her med, at man skal være loyal over for demokratiet, hvis man skal godkendes. Mener Ny Alliance, at det skal udbredes til alle mulige foreninger, og at vi dermed skal afskaffe det princip, vi ellers har haft i Danmark som et grundlæggende demokratisk princip, nemlig at vi har frihed for Loke såvel som for Thor, at vi har frihed også til dem, der er imod demokratiet, og at de skal have mulighed for at ytre sig, danne foreninger osv., så længe de ikke virker ved vold? Mener Ny Alliance, at der ikke skal være plads til det i det danske demokrati?

Kl. 13:49

kender sig til demokratiet. Det mener jeg er at blande religion og demokrati sammen.

Kl. 13:51

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 13:49

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er det ordføreren.

Kl. 13:51

Naser Khader (NY):

Det handler ikke om forbud. Det her handler om, at man skal have nogle privilegier, bl.a. nogle økonomiske privilegier, og det får man ved at blive godkendt.

Kl. 13:49

Naser Khader (NY):

Vi mener, at demokratiet kommer først. Det handler ikke om at forbyde de forskellige foreninger, der ikke går ind for demokrati – jo, de skal forbydes af domstolene, hvis de opfordrer til vold. Det er også det, der har været vores holdning i forhold til Hizb-ut-Tahrir. Men foreninger, der har det grundlæggende synspunkt at afskaffe demokratiet, synes vi ikke skal have nogen økonomiske privilegier.

Kl. 13:51

Vi kan forestille os, at Hizb-ut-Tahrir, der har som formål at afskaffe demokratiet, søgte om at blive godkendt som et trossamfund. De kunne oprette en moské og så søge om at blive godkendt som trossamfund. Jeg kunne egentlig godt tænke mig nogle retningslinjer, hvor man med udgangspunkt i deres ideologi, som går ud på, at de vil afskaffe demokratiet, kunne afvise at godkende dem som trossamfund.

Kl. 13:50

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Den næste korte bemærkning er fra hr. Jesper Langballe.

Kl. 13:51

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det fru Line Barfod for yderligere en kort bemærkning.

Kl. 13:50

Line Barfod (EL):

Men det taler vel netop for, at religiøse foreninger ikke skal have en særstatus, hvor nogle bliver godkendt og nogle ikke bliver godkendt. Jeg synes, det er et af de rigtig stærke træk ved vores demokrati, at vi har foreningsfriheden, og at vores foreningsfrihed endda er så bred, så den også giver plads til, at man kan danne foreninger, der er imod demokratiet. Så må vi andre bruge demokratiske midler til at bekæmpe dem, og så må vi ved at bruge vores ytringsfrihed, demonstrationsfrihed osv. demonstrere imod Hizb-ut-Tahrir, nazister og andre, der er mod demokratiet.

Men jeg mener, det er en meget farlig vej at bevæge sig ud på, hvis man begynder på at sige, at der kun skal være tilladelser til dem, der be-

Jesper Langballe (DF):

Jeg vil gerne tage fat i et punkt, hvor der tilsyneladende er enighed mellem Ny Alliance og Dansk Folkeparti – det er ikke sådan en diskussionsform, som jeg har for vane at dyrke, men det vil jeg gøre i det her tilfælde – og det er om det der med, at man skulle få skærpet og præciseret retningslinjerne for godkendelse af trossamfund. Jeg vil i øvrigt lige sige, at de nuværende retningslinjer er totalt intetsigende, og hr. Naser Khaders eksempel med Hizb-ut-Tahrir var jo ganske udmærket. Er hr. Naser Khader ikke enig med mig i, bl.a. i forhold til den sidste korte bemærkning fra fru Line Barfod, at det, der her er tale om, er, at de pågældende bl.a. får en vielseskompetence, det vil sige, at man uddelegerer noget, der normalt ligger hos en offentlig myndighed, til de pågældende, og så kan vi simpelt hen ikke acceptere, at den uddelegering sker til folk, som ikke er loyale over for Danmark?

Kl. 13:53

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 13:53

Naser Khader (NY):

Der er flere ting, som vi er enige med DF i, bl.a. det her, men vi er også enige i at afskaffe blasfemiparagraffen. I forhold til det sidste om vielsesbemyndigelsen vil jeg sige: Ja, det er fuldstændig rigtigt, at når man bliver godkendt, får man bl.a. vielsesbemyndigelse, men man får også nogle økonomiske skattefordele. Her er det vo-

res holdning, at hvis man har det grundlæggende synspunkt, at man vil afskaffe demokratiet, må man klare sig selv. Hvorfor skal man understøttes af staten? Derfor kunne vi godt tænke os at have det med i de nye retningslinjer, som vi kommer til at drøfte her i Folketingssalen om ikke så længe. Hr. Jesper Langballe siger, at man skal udvise loyalitet over for Danmark, men jeg vil sige, at man også skal udvise loyalitet over for demokratiet.

Kl. 13:54

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Vi går videre i rækken af korte bemærkninger. Det er fru Charlotte Dyremose.

Kl. 13:54

Charlotte Dyremose (KF):

Der er utrolig mange ting, som man kunne spørge hr. Naser Khader om i den her forbindelse, men jeg vil holde mig til én ting, nemlig det her med kristendomsundervisningen, som nu skulle til at hedde religionsundervisning. Jeg vil spørge hr. Naser Khader om danskundervisningen også skal hedde nordiskundervisningen. Det er jo også sådan, at man i danskundervisningen har elementer af de nordiske sprog, men vi anerkender, at vi bor i Danmark, hvor det primært er dansk, vi taler, og hvor langt de fleste er vokset op med dansk. Der er elementer af de nordiske sprog i danskundervisningen, men vi kalder faget dansk, fordi det er der, hovedvægten ligger. Er det så ikke meget fornuftigt at have det samme i kristendomsundervisningen, hvor der også er elementer af andre religioner, men hvor hovedvægten altså, al den stund at vi lever i Danmark, ligger på kristendommen?

Kl. 13:55

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 13:55

Naser Khader (NY):

Jeg synes ikke, at det er en god sammenligning, for der bliver primært undervist i dansk i danskundervisningen, og derfor er jeg ikke tilhænger af, at vi ændrer dansk sprogundervisning til nordisk sprogundervisning. Der er godt nok nordiske tekster en gang imellem, men de er primært danske, og så er det klart, at vi skal blive ved med at kalde faget for dansk.

Med hensyn til kristendomskundskab forholder det sig sådan, at det i gymnasierne hedder religionsundervisning. Der underviser man både i kristendom og i andre religioner. Hvorfor skulle man ikke gøre det samme i folkeskolerne? Det hedder kristendomskundskab, men man

underviser også i hinduisme, islam, buddhisme osv. Derfor vil den rette betegnelse være religionsundervisning. Vi mener, at faget samtidig skal gøres obligatorisk. Vi mener, at alle har godt af at lære noget om andre religioner, og mange af de nye borgere, der bor i Danmark, har også godt af at lære noget om kristendommen. Vi synes ikke, at det er en god idé, at man bliver fritaget for faget.

Kl. 13:56

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det fru Charlotte Dyremose for en sidste kort bemærkning.

Kl. 13:56

Charlotte Dyremose (KF):

Det sidste om at gøre det obligatorisk er jeg jo enig i er en god idé. Men er det, som hr. Naser Khader i virkeligheden vil, ikke alene en navneændring af faget, men også en indholdsændring, så man lægger lige meget vægt på de forskellige religioner i det her nye fag i folkeskolen? For sagen er jo den, at man netop har delt det sådan op, at hovedvægten ligger på kristendommen i folkeskolen, og så breder det en lille smule mere ud i ungdomsuddannelserne, netop fordi vi har base i den danske kulturarv, som trods alt primært er baseret på kristendommen, men at det altså også bredes ud. Så er det også en indholdsmæssig ændring af faget, hr. Naser Khader lægger op til?

Kl. 13:56

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 13:56

Naser Khader (NY):

Ved en eventuel navneændring mener vi, at hovedvægten stadig væk skal ligge på kristendommen, men det er en faglig vurdering, som de, der underviser, må tage stilling til. Men igen: Da man underviser i forskellige religioner, vil det være mest rigtigt at kalde det for religionsundervisning. Vi mener i øvrigt også, at man bør have et fag i folkeskolen, der hedder demokrati og almen dannelse.

Kl. 13:57

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er endnu en kort bemærkning. Fru Sophie Hæstorp Andersen.

Kl. 13:57

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Med det forbehold, at jeg endnu ikke har haft mulighed for at læse det forslag, som jeg ved, at Ny Alliance kommer med om det her med, at demokrati skal være en forudsætning for at kun-

ne blive et godkendt trossamfund, vil jeg nu spørge, om man i den forbindelse har tænkt på det interne demokrati i de her trossamfund.

En af de ting, som jeg sagde i min ordførertale, var netop, at hvis man skulle leve op til nogle pligter som trossamfund, ligesom man gør i folkekirken, skulle man måske også have lidt flere rettigheder, ligesom folkekirken har. Men en af forudsætningerne for det var f.eks., at man skulle kunne melde sig ud af det igen, og det går jeg ud fra ville være en problemstilling, som ikke så mange religioner ville have svært ved at løse.

Kl. 13:58

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 13:58

Naser Khader (NY):

Det er jo svært at gå ind og kræve internt demokrati i et trossamfund. Altså, det ligger i religionernes natur, at de er udemokratiske. Og over for kirken, synagogen, moskeen og templet vil vi ikke blande os i, om de gør det på demokratisk vis, bare de ikke overtræder lovgivningen. Men i forhold til det omgivende samfund mener vi, at det er vigtigt at kræve, at man er loyal over for retsstaten og demokratiet. Det er bl.a. derfor, vi synes, at man med de retningslinjer bl.a. skal kræve, at de trossamfund, der ønsker en godkendelse – og det er jo en rettighed, de får – også får pligter, nemlig at de forpligter sig over for demokratiet og retsstaten.

Kl. 13:59

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det fru Sophie Hæstorp Andersen for sidste korte bemærkning.

Kl. 13:59

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Det kan jeg godt på den ene side se, og jeg glæder mig også til at læse forslaget. Men det er jo på den anden side også sådan, at med de rettigheder, man ifølge grundloven har om at forene sig og dyrke Gud – tror jeg, det hedder – på den måde, man nu engang finder bedst, følger der jo også i dag nogle forpligtelser, som netop handler om, at man ikke må lære eller foretage noget, der strider imod den offentlige sædelighed og den offentlige orden. Der er heller ikke nogen, der må diskrimineres på grund af deres tro eller lignende, så der er jo selvfølgelig allerede i dag taget nogle hensyn, hvor religionsfriheden alligevel har visse begrænsninger. Det går jeg ud fra man er enig i.

Men jeg synes nu stadig væk, det er meget interessant også at få diskuteret f.eks. muligheden

for, at man igen kan melde sig ud af et trossamfund, hvis man en dag finder, at det ikke længe er der, man hører til som katolik eller som kvindelig muslim eller alt muligt andet, altså at man også har muligheden for at sige: Nu er det ikke længere det her, jeg tilhører; nu har jeg en anden tro.

Kl. 14:00

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 14:00

Naser Khader (NY):

Jeg synes, det ville være fint at få med som et element, at medlemmer af forskellige trossamfund også har ret til at forlade de forskellige trossamfund. Det kunne man da godt have med som et element i de retningslinjer, som man nu kommer med. Altså, vi kommer ikke med færdiglavede retningslinjer. Vi lægger op til, at man her i Folketinget drøfter, hvad det er for retningslinjer, man fremover skal have, når man godkender trossamfund. Der synes jeg, at det er fint at have det med.

Der er andre elementer, man godt kunne tage med, bl.a. kunne jeg godt tænke mig, at der eksempelvis var kvindelige imamer og kvindelige rabbinere. Nu har vi drøftet homoseksuelles ret til at blive viet i kirker; det kunne man også gøre i forhold til moskeer, synagoger og andet. Det kunne da være interessant.

Kl. 14:01

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Tak til ordføreren. Så er det ordføreren for forslagsstillerne. Det er fru Line Barfod.

Kl. 14:01

(Ordfører for forslagsstillerne)

Line Barfod (EL):

Jeg vil gerne takke for debatten, og især selvfølgelig takke SF, der stort set støttede forslaget, og Socialdemokraterne og De Radikale, der var positive over for, at der er flere elementer i det her, vi skal se på, og også takke Ny Alliance, der også var positiv over for adskillige af elementerne i forslaget.

Bare for at sætte nogle ting på plads i forhold til den debat, der har været, vil jeg skynde mig at sige, at vi ikke fra Enhedslistens side har noget som helst ønske om at fjerne religion og religiøse symboler fuldstændig fra samfundet. Vi mener bestemt, at der skal være plads både til nisser og juletræer, sankthansbål og mange andre ting, som folk synes er traditioner og synes er væsentlige at have.

Det, vi bare ønsker at få gennemført, er, at folk skal have adskilt det religiøse fra civilsamfundet. Der har flere gange her i dag været argumenteret med, at når man skulle have særlig statsgodkendelse af trossamfund osv., var det, fordi man uddelegerede myndighed. Det mener vi ikke man skal gøre. Vi mener, at myndigheden skal ligge hos de civile myndigheder, og at civil myndighed ikke er noget, som skal overføres hverken til et trossamfund, en håndboldklub eller til nogen andre steder. Hvis folk så, efter at de har fået registreret deres barns navn, eller efter at de har fået registreret deres ægteskab, har lyst til at få en religiøs ceremoni eller lave en fest i fodboldklubben, eller hvad det nu kan være, de har lyst til, må de det hjertens gerne for vores skyld. Men vi mener, at myndighedsudøvelsen skal ligge hos myndighederne og ikke ude hos forskellige foreninger og trossamfund.

Der er også blevet sagt, hvad der er fuldstændig korrekt, at hvis vi skal have den fulde adskillelse af kirke og stat, kræver det en grundlovsændring. Det er vi helt med på. Det er derfor, vi i det her forslag har taget fat på de elementer, der ikke kræver en grundlovsændring. Som det blev sagt, sidst vi diskuterede forslaget, kan man selvfølgelig sige, at det, vi lægger op til her, er en separation med henblik på en endelig skilsmisse, den dag vi kan få ændret grundloven. Men vi mener altså, det er vigtigt at komme i gang med de elementer, som kan gennemføres, uden at man ændrer grundloven.

Så var en del af debatten – synes jeg – ret mærkelig, fordi man nærmest kunne få det indtryk, at hvis Danmark holdt op med at give en statsgodkendelse af forskellige religioner, ville vi holde op med at være et demokrati. Det synes jeg er en meget mærkelig opfattelse af demokrati, men da også noget mærkeligt noget at sige til alle de mange lande ude i verden, der ikke har en sammenblanding af kirke og stat. Nu har jeg ikke sat mig ned og nærmere studeret, hvad det er, Danmark rådgiver om, når vi rådgiver nye demokratier om, hvordan de bør opbygge deres forfatning, men jeg er ret sikker på, at vi ikke rådgiver dem om at sammenblande kirke og stat. Det kan vi jo få svar på under udvalgsarbejdet. Jeg er ret sikker på, at det indgår i det, man prøver at fortælle andre demokratier, når de skal have en ny forfatning og opbygge deres demokrati, nemlig at et væsentligt led er, at man adskiller kirke og stat. Så synes jeg, at vi også bør gøre det i Danmark, ud over at det faktisk for

mange af os, der bor i Danmark, er væsentligt, at man får adskilt kirke og stat.

Især blev jeg meget forvirret over fru Charlotte Dyremose, der talte om, at demokrati, som jeg forstod det, kun bestod i flertalsstyre, og at det, som jeg betragter som fuldstændig grundlæggende demokratiske værdier, slet ikke var demokratiske værdier, men kun var udtryk for noget kristent, altså mindretalsbeskyttelse, foreringsfrihed, ytringsfrihed osv., der for mig er afgørende elementer i et demokrati. Men som jeg forstod på fru Charlotte Dyremose, var det noget rent kristent og ikke noget, der ville ligge i demokratiet, hvis ikke man havde en folkekirke, der var blandet sammen med staten.

Så for os er det væsentligt at komme i gang både med debatten, som andre partier har lagt op til, og med rent faktisk at adskille kirke og stat.

Hr. Naser Khader ønskede at få en opdeling af vores forslag, og hvis dele af forslaget som f.eks. civilregistrering, som vi skal diskutere om lidt, kan gennemføres, vil vi selvfølgelig være glade for det, men vi mener faktisk, det er nødvendigt at få den samlede debat om adskillelse af kirke og stat, for vi mener, at det er der i høj grad behov for.

Man kunne jo også spørge lidt til det, som har været denne regerings mantra, at den officielt ønsker frit valg på alle hylder på stort set alle områder, men åbenbart ikke når det kommer til spørgsmålet om, hvorvidt den vil have religion blandet ind i civilsamfundet, og hvorvidt stat og kirke skal være sammenblandet. Der har man ikke frit valg til at vælge, om man vil definere sig selv uden at definere sig i forhold til en religion.

Det er, som om det er fuldstændig naturligt, at man i dette land *skal* have en religiøs etiket på, og vi synes altså, det ville være gavnligt, også for den politiske debat, hvis man kom væk fra, at folk skal defineres som kristne eller muslimer eller jøder eller andet, og over til, at man bliver defineret som borger i et samfund.

Kl. 14:07

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Der er en enkelt kort bemærkning til hr. Jesper Langballe og senere en til fru Charlotte Dyremose.

Kl. 14:07

Jesper Langballe (DF):

Jeg føler mig stærkt beroliget af fru Line Barfods afsluttende ordførertale. Jeg kan faktisk sige, at jeg har fået fred i sjælen ved at høre fru Line Bar-

fods forsikring om, at Enhedslisten ikke vil afskaffe nisserne.

Kl. 14:07

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Ordføreren.

Kl. 14:07

Line Barfod (EL):

Det glæder mig altid, hvis nogle kan få fred i sindet; så har vi et positivt resultat af dagens debat.

Kl. 14:07

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er det fru Charlotte Dyremose for en kort bemærkning.

Kl. 14:07

Charlotte Dyremose (KF):

Jeg vil blot anbefale, at fru Line Barfod, når nu debatten er overstået og hun får et øjeblik på sit kontor, udskriver min ordførertale og lige læser den igennem. Det tror jeg vil være nyttigt for forståelsen af, hvad der blev sagt.

Kl. 14:07

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er det ordføreren.

Kl. 14:08

Line Barfod (EL):

Jeg vil bestemt gerne læse ordførertalen en gang til, men det var nu under debatten efter ordførertalen, at fru Charlotte Dyremose kom med udtalelsen om – sådan som jeg hørte ordføreren – at demokrati var flertalsstyre, og at det, at vi ikke kun havde flertalsstyre, men havde retigheder for mindretallet, udsprang af, at vi havde kristendommen samtidig, og det var det, der undrede mig så meget.

Kl. 14:08

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Fru Charlotte Dyremose for endnu en kort bemærkning.

Kl. 14:08

Charlotte Dyremose (KF):

Nu bliver det så heldigvis også skrevet ud, og hvis fru Line Barfod har brug for yderligere oplysninger, skal jeg gerne endnu en gang fortælle hende om de tre elementer, der for mig at se ligger i arven fra Rom, Athen og Jerusalem, hvoraf vistnok kun en af dem er den kristne.

Kl. 14:08

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Ordføreren.

Kl. 14:08

Line Barfod (EL):

Jeg skal da gerne diskutere arv fra både Rom, Jerusalem, Athen og mange andre spændende

byer rundt om i verden, men det afgørende for mig er, om vi ville miste vores demokrati, om vi ville miste vores mindretalsbeskyttelse, ytringsfrihed, foreningsfrihed osv., hvis vi holdt op med at sammenblande kirke og stat og holdt religion og politik hver for sig, og det var sådan, jeg havde forstået det på fru Charlotte Dyremose. Men lad os bare diskutere det igen, for der kommer jo formentlig også en andenbehandling af dette forslag.

Kl. 14:09

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Det kan ikke udelukkes.

Der er yderligere to korte bemærkninger, og først er det hr. Morten Henriksen.

Kl. 14:09

Martin Henriksen (DF):

Jeg skifter gerne navn til Morten, hvis det kan hjælpe sagsbehandlingen herinde, så fred være med det.

Det, jeg vil høre ordføreren om, og som jeg stiller mig lidt undrende over for, er, at Enhedslisten i det her beslutningsforslag bl.a. skriver, at hvis man med nogen vægt skal kunne imødegå krav fra eksempelvis islamiske fundamentalister om en islamisk stat, er det nødvendigt at gøre op med de kristne elementer i den danske stat og dermed med folkekirkens særstatus osv. Det undrer mig lidt, at man fra Enhedslistens side fremsætter et beslutningsforslag, hvor man sådan vil nedtone det kristne i det danske samfund, samtidig med at man gør sig stor umage med at få en kandidat valgt til Folketinget, som vil betrede landets fornemste talerstol iført et tørklæde, som i hvert fald af en hel del mennesker bliver betragtet som noget fundamentalistisk og undertrykkende.

Der har Enhedslisten jo – og tillykke med det – haft held til med sin kandidat at påvirke Folketinget til at acceptere, at det kan lade sig gøre. Så jeg vil bare høre, hvor logikken er hos Enhedslisten, med hensyn til at man på den ene side siger, at vi skal nedtone kristendommen i samfundet, og på den anden side siger: Lad os få islamismen ind på Folketingets talerstol.

Kl. 14:10

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er det ordføreren.

Kl. 14:10

Line Barfod (EL):

Nu er vores forslag ikke kun et forslag om at nedtone kristendommen. Vores forslag er et forslag om at adskille det religiøse fra myndigheder og stat. Det er et forslag om, at vi slet ikke vil

have statsanerkendelse af nogen trossamfund, at vi ikke ønsker, at nogen trossamfund skal have myndighed. Den skal ligge hos de civile myndigheder.

Kl. 14:12

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er det ordføreren.

Kl. 14:13

Line Barfod (EL):

Vi mener ikke, at der skal være forbud mod at have kors på, have tørklæde på, have jakkesæt og slips på eller nogen andre påklædninger, uanset hvad det så måtte være, man lægger i at have en bestemt påklædning på. Vi har ikke tænkt os at gå ind og censurere, hvad folketingsmedlemmer måtte tro på, eller hvad myndighedsudøvere måtte tro på. Det, der for os er afgørende, er, om en myndighed ligger hos en civil myndighed, eller om den ligger hos et trossamfund, nøjagtig ligesom vi siger, at det er afgørende, at man får adskilt, hvad der er religiøse argumenter, og hvad der er politiske argumenter.

Vi mener, at den debat, der skal være, og den måde, man håndterer tingene på i Folketinget, skal være ud fra det politiske. Så har folk selvfølgelig alle mulige årsager til, at de har valgt de politiske partier, de har. Der er nogle, der har valgt at være i Dansk Folkeparti, og nogle har valgt at være i Enhedslisten – det er der forskellige årsager til – og det har de deres fulde frihed til.

Kl. 14:13

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er der en kort bemærkning fra hr. Naser Khader.

Kl. 14:14

Naser Khader (NY):

Først vil jeg kort spørge: Støtter Enhedslisten Ny Alliances beslutningsforslag om at ændre på retningslinjerne for godkendelse af trossamfund?

Jeg forstår, at der er to skoler i Enhedslisten: Der er ateisterne og islamsocialisterne. Så jeg vil for det andet spørge: I hvilken af de to skoler befinder fru Line Barfod sig?

Kl. 14:14

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er det ordføreren.

Kl. 14:14

Line Barfod (EL):

Enhedslisten mener ikke, at der skal være statsgodkendelse af trossamfund, ligesom vi ikke mener, at der skal være statsgodkendelse af andre foreninger. Vi mener, at det er afgørende i et demokrati, at man har foreningsfrihed. Folk kan oprette de foreninger, de måtte ønske, og selv lave vedtægterne for de foreninger, som de ønsker dem. Så vi ønsker ikke statsgodkendelse af

Vi har i Enhedslisten valgt at sige, at vi mener, det er afgørende, at folk har frihed til at have deres religion, og at man godt kan være politiker, selv om man er religiøs. Det mener vi er ret væsentligt at holde fast i som en grundlæggende frihed, både i vores samfund og i vores parti. Det, der er afgørende for os, er, at de kandidater, der er fra Enhedslisten, fremfører Enhedslistens politik og står fast på vores grundholdninger, og det er afgørende, når vi vælger, hvem der er vores kandidater.

Kl. 14:11

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):

Så er der yderligere en kort bemærkning fra hr. Martin Henriksen.

Kl. 14:11

Martin Henriksen (DF):

Så giver det jo slet ikke nogen mening, og det er alle tiders, for så udstiller Enhedslisten ligesom – jeg ved ikke, hvad jeg skal kalde det – tomheden, intetheden i deres argumentation. Man fremsætter et beslutningsforslag, som skal nedtone kristendommen i vores danske samfund – det lægger man jo slet ikke skjul på, for det forstår jeg på Enhedslisten er noget værre noget – og samtidig opstiller man en kandidat, som, hvis kandidaten kommer på Folketingets talerstol, vil gøre det iført det islamiske tørklæde.

Enhedslistens ordfører sagde, at sådan noget med myndigheder og religion skulle man holde adskilt. Nu kunne man godt påstå, at Folketinget er en form for myndighed, det kunne man vel godt påstå, så hvordan hænger det sammen, at man på den ene side siger, at vi for guds skyld skal nedtone kristendommen – nej, måske ikke for guds skyld, men så for Enhedslistens skyld – og at man på den anden side siger, at man skal have en kandidat valgt til Folketinget, som kan gå op på Folketingets talerstol og sende et af de mest tydelige religiøse symboler ud til folk, der sidder og følger debatten på tilhørerpladserne, og til det danske folk udeomkring, nemlig det islamiske tørklæde?

Det giver jo slet ikke nogen mening. Kan jeg ikke få en forklaring på, hvordan det hænger sammen, at kristendommen skal nedtones, men at islamismen ikke skal nedtones? Hvordan hænger det sammen?

trossamfund, og derfor vil vi heller ikke støtte Ny Alliances forslag om at ændre på kriterierne for statsgodkendelse af trossamfund, for vi er imod, at det er noget, som staten skal blandes ind i.

Jeg er ikke bekendt med, at der skulle være forskellige skoler i Enhedslisten. Vi har haft en debat på vores årsmøde, hvor der var nogle, der stillede forslag om, at vi skulle være et antireligiøst parti. Det blev der ikke flertal for. Der var et stort flertal, der ønskede, at vi er et ikke-religiøst parti, som er religionskritisk. Og det er det, der er vores grundlag. Man må gerne være troende som medlem af Enhedslisten, men Enhedslistens grundlag er klart ikke-religiøst. Vi bygger vores opfattelse af samfundet og vores politiske forslag på en ikke-religiøs opfattelse.

Kl. 14:15

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er det hr. Naser Khader for yderligere en kort bemærkning.

Kl. 14:15

Naser Khader (NY):

Jeg troede, at Enhedslisten altid støttede forslag, hvori der er det mindste fremskridt eller i hvert fald skridt i den rigtige retning. Når der nu ikke er et flertal for at afskaffe det, at staten godkender trossamfund, hvorfor kan man så ikke støtte, at der kommer nogle klare retningslinjer, indtil den dag man eventuelt helt afskaffer den statslige godkendelse? Hvorfor kan man ikke indtil da støtte nogle klare retningslinjer? – for det har vi altså ikke i øjeblikket. De retningslinjer, der er, er blevet lavet af et udvalg sådan efterhånden, og de er uklare. Selv medlemmerne af udvalget siger, at de har behov for nogle retningslinjer fastlagt af Folketinget. Hvorfor kan man ikke støtte det?

Kl. 14:16

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Så er det ordføreren.

Kl. 14:16

Line Barfod (EL):

Det er fuldstændig korrekt, at vi i Enhedslisten går ind for den mindste forbedring, når vi afgør, hvad vi skal stemme. Men i det her tilfælde mener jeg ikke at det er en forbedring med de kriterier, som Ny Alliance stiller op i sit forslag. Som jeg var inde på før i debatten med hr. Naser Khader, mener jeg bl.a. ikke, at det i et demokrati skal være sådan, at kun de, der bekender sig til demokratiet, kan tillades at være i demokratiet. Jeg mener, det er afgørende, at vi imødegår antidemokratiske kræfter med demokratiske midler,

at vi bruger vores ytringsfrihed til at argumentere imod dem, og at vi bruger vores forsamlingsfrihed til at demonstrere imod dem, sådan som vi i Enhedslisten jævnlige har gjort ved at arrangere demonstrationer mod Hizb-ut-Tahrir og mod nazisterne. Det mener jeg er den bedste måde at bekæmpe dem på – ikke ved at gå ind og stille krav om, at man skal opfylde nogle bestemte bekendelser, sværge på, at man går ind for demokrati, osv. Det mener vi ikke er den rigtige vej frem.

Kl. 14:17

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Tak til ordføreren for forslagsstillerne.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Kirkeudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det sidste punkt på dagsordenen er:

4) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 107:

Forslag til folketingsbeslutning om overdragelse af ansvaret for den grundlæggende civilregistrering til en offentlig myndighed.

Af Bente Dahl (RV) m.fl.
(Fremsættelse 10.04.2008).

Kl. 14:18

Forhandling

Fjerde næstformand (Helge Adam Møller):
Forhandlingen er åbnet, og den første, der får ordet, er kirkeministeren.

Kl. 14:18

Kirkeministeren (Birthe Rønn Hornbech):

Med dette forslag om snarest muligt at få overflyttet civilregistreringen fra folkekirken til kommunerne trækker man igen en gammel travhest frem, ligesom under den forrige debat vi havde. Og ligesom under det forrige forslag drejer det sig jo om politiske holdninger; det drejer sig om historie. Men det har nu også i de senere år drejet sig om, hvad der er mest rationelt.

Regeringen kan som tidligere ikke tilslutte sig forslaget. Vi ved jo, at forslaget er historisk. Kirken havde flere beføjelser som statsmagt tidligere